

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI, BAĞLANMA STİLLERİ VE
CİNSEL TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Dilara GENÇOĞLU

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hatice GÜNEŞ

İstanbul – 2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı	Dilara GENÇOĞLU
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Adı	Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Stilleri ve Cinsel Tutumlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Enstitü	İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı	Psikoloji
Tezin Türü	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	28.07.2021
Sayfa Sayısı	104
Tez Danışmanları	Dr. Öğr. Üyesi Hatice GÜNEŞ
Dizin Terimleri	Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Stilleri, Cinsel Tutumlar
Türkçe Özet	<p>Bu çalışmanın amacı yetişkin bireylerde çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bununla beraber cinsel tutumların sosyo-demografik özellikler açısından farklılaşp farklılaşmadığı ve bağlanma stilleri ile çocukluk çağı travmalarının cinsel tutumlar üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmaktadır.</p>
Dağıtım Listesi	<ol style="list-style-type: none">1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Dilara GENÇOĞLU

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI, BAĞLANMA
STİLLERİ VE CİNSEL TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Dilara GENÇOĞLU

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hatice GÜNEŞ

İstanbul – 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Dilara GENÇOĞLU

...../...../2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dilara Gençoğlu'nun Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Stilleri ve Cinsel Tutumlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Doç. Dr. Canan TANIDIR

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hatice GÜNEŞ

(Danışman)

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırma çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 yılında İstanbul'da yaşayan, yaşları 18-45 arasında değişen 412 kişi (220 kadın, 192 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılardan veri elde etmek için Sosyodemografik Veri Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ), İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ve Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-Kısa Form (HCTÖ-KF) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre HCTÖ-KF-paylaşım alt boyutu ile ÇÇTÖ-minimizasyon ($r=,122$; $p<,05$) alt boyut puanları arasında pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. İÖA-saplantılı bağlanma puanları ile HCTÖ-KF-araç olarak değerlendirme ($r=-,131$; $p<,01$) alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon bulunmaktadır. İÖA-kayıtsız bağlanma puanları ile HCTÖ-KF-onaylayıcılık ($r=,180$; $p<,01$), doğum kontrolü ($r=,129$; $p<,01$), araç olarak değerlendirme ($r=,105$; $p<,05$) ve HCTÖ-KF-toplam ($r=,189$; $p<,01$) puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. İÖA-korkulu bağlanma ($\beta =-,147$, $t = -2,218$, $p<,05$) ve kayıtsız bağlanma puanlarının ($\beta =,277$, $t = 4,226$, $p<,01$) HCTÖ-KF-toplam puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. ÇÇTÖ-minimizasyon puanlarının HCTÖ-KF- paylaşım alt boyut puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = ,180$, $t =3,517$, $p<,01$). ÇÇTÖ- duygusal istismar alt boyut puanlarının HCTÖ-KF-paylaşım alt boyut puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = ,177$, $t =3,462$, $p<,01$).

Diğer yandan katılımcıların cinsel tutumları demografik değişkenlere göre incelenmiş olup şu sonuçlar elde edilmiştir: HCTÖ-KF-onaylayıcılık alt boyutu ve toplam puanları, erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur. HCTÖ-KF-doğum kontrolü alt boyut puanları ise kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur. Ortaokul/lise mezunları, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olanlara göre daha düşük HCTÖ-KF-onaylayıcılık alt boyut puanlarına sahiplerdir. Aylık geliri 10000 TL ve üzeri olan katılımcılar geliri 2324 TL-5000 TL aralığında olanlara göre daha yüksek HCTÖ-KF onaylayıcılık puanlarına, geliri 2324 TL ve altı olanlara göre daha yüksek HCTÖ-KF-paylaşım alt boyut puanlarına sahiplerdir. Evli olan katılımcılar, bir partneri olan ve olmayanlara göre daha düşük HCTÖ-KF-

onaylayıcılık alt boyut ve HCTÖ toplam puanlarına sahiplerdir. Bir partneri olanlar, bir partneri olmayanlara göre daha yüksek HCTÖ-KF-doğum kontrolü alt boyut puanlarına sahiplerdir. İlk kez 25 yaş ve üzerinde cinsel birliktelik yaşayanlar, ilk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında ve 17 yaş ve altında yaşayanlara göre daha düşük HCTÖ-KF-onaylayıcılık puanlarına sahiplerdir. İlk kez 18-24 yaşında cinsel birliktelik yaşayanlar, ilk cinsel birlikteliğini 17 yaş ve altında yaşayanlara göre daha düşük HCTÖ-KF-onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanlarına sahiplerdir. İlk kez 18-24 yaş aralığında ve 25 yaş ve üzerinde cinsel birliktelik yaşayanların HCTÖ-KF-toplam puanları ilk cinsel birlikteliğini 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşüktür.

Anahtar Sözcükler: Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Stilleri, Cinsel Tutumlar

SUMMARY

This research was carried out to examine the relationship between childhood traumas, attachment styles and sexual attitudes. The study included 412 participants (220 females, 192 males) aged between 18-45, living in Istanbul Province in 2020-2021. Sociodemographic Data Form, Childhood Trauma Scale (CTS), Relationship Scales Questionnaire (RSQ), Hendrick Sexual Attitude Scale-Brief Form (HSAS-BF) were used to obtain data. According to the results of the study, there is a positive correlation between HSAS-BF-communion sub-dimension scores and CTS-minimization ($r=.122$; $p<.05$) sub-dimension scores. There is a negative correlation between RSQ-preoccupied attachment scores and the HSAS-BF-instrumentality ($r=-.131$; $p<.01$) sub-dimension scores. RSQ-dismissive attachment scores were positively correlated with HSAS-BF-permissiveness ($r=.180$; $p<.01$), birth control ($r=.129$; $p<.01$), instrumentality ($r=.105$; $p<.05$) subdimension scores, and HSAS-BF-total ($r=.189$; $p<.01$) scores. RSQ-fearful attachment scores ($\beta =-.147$, $t = -2.218$, $p<.05$) and dismissive attachment scores ($\beta =.277$, $t = 4.226$, $p<.01$) predicted HSAS-BF-total scores. CTQ-minimization scores predicted HSAS-BF-communion scores ($\beta = .180$, $t =3.517$, $p<.01$). CTS-emotional abuse sub-dimension scores predicted HSAS-BF-communion scores ($\beta=.177$, $t=3.462$, $p<.01$). Sexual attitudes of the participants were examined according to demographic variables and the following results were obtained: HSAS-BF-permissiveness sub-dimension and HSAS-BF- total scores were higher in males. HSAS-BF-birth control sub-dimension scores were higher in females. Secondary/high school graduates scored lower in HSAS-BF-permissiveness subdimension. Those with an income level of 10000 TL/month and above scored higher in HSAS-BF-permissiveness subdimension compared to those with 2324 TL-5000 TL/month income level. Participants with 10000 TL and higher monthly income scored higher in HSAS-BF-communion subdimension compared to those with 2324 TL and lower monthly income. Married individuals had lower HSAS-BF-permissiveness subdimension and HSAS-BF-total scores compared to those with and without a partner. Those with a partner had higher HSAS-BF-birth control subdimension scores than those without a partner. Those who had sexual intercourse for the first time at the age of 25 or over had lower HSAS-BF-permissiveness scores compared to those who had first sexual intercourse between 18-24, or under 17 years of age. Those who had first sexual intercourse between 18-24

years of age had lower HSAS-BF-permissiveness and communion subdimension scores than those who had first sexual intercourse at the age of 17 or under. Those who had first sexual intercourse between 18-24, or 25 years of age or over had lower HSAS-BF-total scores than those who had their first sexual intercourse at the age of 17 or under.

Keywords: Childhood Traumas, Attachment Styles, Sexual Attitudes

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI	VII
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
EKLER LİSTESİ	X
ÖNSÖZ	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEME GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Araştırmanın Problemi	3
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri	3
1.1.2. Araştırmanın Hipotezleri	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Çalışmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4

İKİNCİ BÖLÜM:

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocukluk Çağı Travmaları	6
2.1.1. Tanım	6
2.1.2. Çocukluk Çağı Travma Türleri	8
2.1.3. Çocukluk Çağı Travmaları Risk Faktörleri.....	14
2.2. Bağlanma Stilleri	14
2.2.1. Bağlanma Kuramcıları	14
2.3. Cinsel Tutumlar	23
2.3.1. Cinsellik	23
2.3.2. Cinsel Sağlık	24
2.3.3. Cinsel Tutum.....	24
2.3.4. Ülkemizde Cinselliğe Bakış Ve Cinsel Tutumlara İlişkin Araştırmalar ..	
.....	26

2.3.5. Cinsellikle İlişkili Sorunlar ve Diğer Sağlık Sorunlarının Ruh Sağlığı İle İlişkisi	29
---	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	31
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.3.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	32
3.3.2. Sosyodemografik Bilgi Formu	32
3.3.3. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği.....	32
3.3.4.İlişki Ölçekleri Anketi	33
3.3.5.Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği- Kısa Form.....	33
3.3. Veri Toplama Süreci	34
3.4. Verilerin Analizi.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Betimleyici Verilerin Analizi	36
4.2. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	40
4.3. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF Toplam Ve Alt Boyut Puanlarının, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Alt Boyut Ve Toplam Puanları Ve İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puanları ile Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular	46
4.4. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	50
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	53
KAYNAKÇA	70
EKLER.....	82

KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI

DSM: The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği

İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi

Ve ark.,: Ve arkadaşları

Vd.: Ve diğerleri

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Duygusal İhmal Ve İstismar İçin Risk Faktörleri Tablosu	14
Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri.....	36
Tablo 3. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi için cronbach's alfa güvenirlik analizi sonuçları	37
Tablo 4. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları için betimleyici istatistikler.....	38
Tablo 5. Çocukluk çağı travmaları ölçeği toplam ve alt boyut puanları için betimleyici istatistikler.....	39
Tablo 6. İlişki ölçekleri anketi toplam ve alt boyut puanları için betimleyici istatistikler	40
Tablo 7. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre incelenmesine yönelik bağımsız gruplar t-testi sonuçları.....	40
Tablo 8. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının yaşa göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları.....	41
Tablo 9. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının eğitim durumuna göre incelenmesine yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları.....	42
Tablo 10. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları	43
Tablo 11. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının ilişki durumuna göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları	44
Tablo 12. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının cinsel birlikteliğin ilk kez yaşandığı yaşa göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları.....	45

Tablo 13. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Spearman korelasyon analizi sonuçları	46
Tablo 14. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları ile İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanları arasındaki ilişkilerinin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları.....	48
Tablo 15. İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Spearman korelasyon analizi sonuçları	49
Tablo 17. İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları	52

EKLER LİSTESİ

EK1: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Ek1)

EK2: Demografik Bilgiler Formu (Ek2)

EK3: Çocukluk Çağı Travması Ölçeği (Ek3)

EK4: İlişki Ölçekleri Anketi (Ek4)

EK5: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (Ek5)

ÖNSÖZ

Çalışma süresince yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren, destek olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hatice GÜNEŞ'e ve manevi destekleri ile motivasyon kazanmamı sağlayan aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Dilara GENÇOĞLU

GİRİŞ

Travma; travmatik bir durumu doğrudan deneyimlemek ya da maruz kalmak, bu duruma doğrudan tanık olmak veya kişinin yakın çevresinden birinin travmatik bir durum yaşadığını öğrenmek, travmatik bir durumun rahatsız edici detaylarına yenileyici veya yoğun bir biçimde maruz kalarak gerçekleşen; bireyin, gerçek bir ölüm ya da ölüm tehdidi yaşaması, ağır bir biçimde yaralanması ya da cinsel şiddet görmesi olarak tanımlanabilir (APA, 2013). Travmaya hayatımızın her döneminde maruz kalabiliriz. Bu dönemlerden biri de çocukluk çağıdır. Çocukluk çağında yaşanan travmalar beş grupta ele alınmaktadır. Bunlar; fiziksel istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmaldir (Polat, 2007). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2014 de yayımladığı rapora göre, yetişkinlerin yaklaşık %22.6'sının çocuklukta fiziksel istismara maruz kaldığı, %36.3'ünün duygusal istismar yaşadığı ve %16.3'ünün de fiziksel ihmal yaşadığı belirtilmiştir (WHO, 2014). Yapılan bazı araştırmalar ise kız çocukların %10-34'ünün, erkek çocukların ise %3-1'inin cinsel istismar yaşadığını ortaya koymaktadır (Akt. Soylu vd., 2012). Çocukluk çağında yaşanan travmalar çocuğun fiziksel, zihinsel ve cinsel gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir (Taner ve Gökler, 2004).

Bağlanma; her bireyin yaşamındaki önemli insanlarla arasında oluşan bir tür duygusal bağıdır. Bağlanma nesnelere, onlarla iletişim kurulduğunda haz duyulmasını ve gergin durumlarda rahatlanmasını sağlar. Literatürde temelde dört tip bağlanma olduğu belirtilmiştir: bunlar; güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma ve korkulu bağlanmadır. Güvenli bağlanma stiline sahip kişiler, insanlarla olan ilişkilerinde yakınlık kurmada rahattırlar ve öz değerlilik duygusunu yaşayabilirler (Bartholomew ve Shaver,1998). Bu tip bağlanma diğer bireyler tarafından kabul edilme, uygun karşılık görebilme, sevgi ve değer görme gibi öğeleri de içerisinde bulundurmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Saplantılı bağlanma stiline sahip kişiler diğerlerinin güvenini kazanma ve kabul görme konusunda yoğun bir biçimde kaygı yaşarlar (Bartholomew ve Shaver,1998). Bu stil, diğer bireyleri olumlu değerlendirmeye yatkınken kendilik hissinde değersizlik baskındır. Bu bireyler genellikle diğerleri ile olan ilişkilerinde değerlilik ve yeterlilik hissetmek için yoğun gayret gösterirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Kayıtsız bağlanma stiline sahip olanlar ise diğer bireyler ile yakınlık kurmak konusunda motive

değildirler. Çünkü benlik değerlerini, ikili ilişkilerin önemini ve gerekliliğini reddetmek suretiyle koruyabileceklerini düşünürler (Bartholomew ve Shaver,1998). Korkulu bağlanmada ise kişi çevresindekilere güvenilmez olduğunu, kendisini reddedebileceklerini, diğerleri tarafından sevilmebileceğini ve değersiz görüleceğini düşünür. Bu tür bağlanma stiline sahip olan bireyler reddedilme olasılığına karşı ilişki ya da yakınlık kurmaktan kaçınırlar. Bu nedenle daha çok kaçınan kişilerdir (Bartholomew ve Horowitz,1991).

Her insan yaşamının önemli bir bileşeni olan cinsellik, en temel gereksinimlerden bir tanesidir. Cinsellik, yalnızca cinsel organlarla sınırlanmamalıdır. Cinsellik bununla birlikte bütün bedeni ve zihni de kapsamaktadır. İnsanların kişilik, değer, inanış, duygu, sevdikleri ve sevmediklerinden, yaklaşımlarından, davranışlarından, fiziksel görüntüsünden ve içerisinde yaşamlarını sürdürdükleri çevreden yoğun bir biçimde etkilenir. Bu nedenle, her bireyin cinselliğe verdiği öznel anlamın, cinselliği algılamasına, onu ifade etme biçimine ve tutumlarına bağlı olarak farklılık gösterdiği söylenebilir (Akt. Kahyaoğlu-Süt vd., 2015).

Literatürde çocukluk çağı travmatik deneyimleri ve bununla ilişkili olarak bağlanma stilleri ile cinsel tutumlar arasında bir ilişki olabileceğini düşündüren çalışmalar bulunmaktadır (Yumbul vd.,2010; Shapiro ve Levendosky, 1999; Erozkın, 2016; Chu vd., 2003; Szanto vd., 2012). Ülkemizde ise çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkiye dair literatür sınırlıdır. Bu nedenle bu çalışmada çocukluk dönemi travmatik yaşantılarının ve bağlanma stillerinin cinsel tutumlarla ilişkisi incelenip literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEME GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın amacı kapsamında ‘çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasında bir ilişki var mıdır?’ sorusuna cevap aranmıştır.

Bu problem cümlesi ile aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Cinsel tutumlar cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi, ilişki durumu ve cinsel birlikteliğin ilk deneyimlendiği yaş değişkenlerine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma var mıdır?

1.1.2. Araştırmanın Hipotezleri

1. Cinsel tutumlar (Onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) ile çocukluk çağı travmaları (Fiziksel istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2. Cinsel tutumlar (Onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) ile bağlanma stilleri (güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma, korkulu bağlanma) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3. Çocukluk çağı travmaları (Fiziksel istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal) ile bağlanma stilleri (güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma, korkulu bağlanma) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4. Cinsel tutumlar (onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) bireylerin cinsiyetine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

5. Cinsel tutumlar (onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) bireylerin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

6. Cinsel tutumlar (onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) bireylerin ilişki durumuna (evli, partneri var, partneri yok) göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

7. Cinsel tutumlar (onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) bireylerin gelir durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

8. Cinsel tutumlar (onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak kullanma) bireylerin ilk cinsel birliktelik (seks) yaşadıkları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bağlanma ve çocukluk çağı travmaları yetişkin bireylerin davranışları üzerinde oldukça etkili deneyimlerdir. Bu bağlamda ülkemizde bağlanma stillerinin ve çocukluk döneminde yaşadıkları travmaların bireylerin cinselliğe karşı yaklaşımları ile ilişkili olup olmadığı üzerine yapılmış sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bağlanma ve çocukluk çağı travmaları yetişkin bireylerin davranışları üzerinde oldukça etkili deneyimlerdir. Bu bağlamda ülkemizde bağlanma stillerinin ve çocukluk döneminde yaşadıkları travmaların bireylerin cinselliğe karşı yaklaşımları ile ilişkili olup olmadığı üzerine yapılmış sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.4. Çalışmanın Varsayımları

1. Örneklemün çalışma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

2. Katılımcıların Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-Kısa Form, İlişki Ölçekleri Anketi, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Sosyodemografik Bilgi Formu'nda yer alan sorulara içtenlikle, doğru ve yansız yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

3. Veri toplama araçları olan "Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-Kısa Form", "İlişki Ölçekleri Anketi" ve "Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği" nin ölçmüş oldukları değişkenleri güvenli ve geçerli olarak ölçtükleri varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu çalışmanın evreni 2021 yılında İstanbul ilinde yaşamını sürdüren 18-45 yaşları arasındaki yetişkinlerle sınırlıdır.

2. Araştırmamızın rneklemini İstanbul ilinde ikamet eden 18-45 yaşları arasındaki bireyler içinden gelişgzel seçilen 412 bireyle sınırlıdır.

3. Araştırmamızda elde edilen veriler Sosyo-demografik Bilgi Formu, , İlişki lekleri Anketi, ocukluk ağı Travmaları leği ve Hendrick Cinsel Tutum leği-Kısa Form'un değerlendirdiği veriler ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Çocukluk Çağı Travmaları

2.1.1. Tanım

Travmanın sözlük anlamı Türk Dil Kurumu'nda, bir organ ya da dokunun bütünlüğünü dışardan bir mekanik sebeple bozan örselenme, yara olarak yer alır (Türkçe Sözlük, 2011). Travmanın çeşitli tanımları mevcuttur. Tüm tanımlamalarda üzeri en çok çizilen kriterler başlangıcının ani olması, hazırlıksız yakalanılması, kişinin yaşamında tehdit oluşturması, olağandışı bir olaya/duruma maruz kalma ve bir kayıp içermesidir (Lindy, Green, & Grace, 1987). Kişinin veya yakınlarının yaşamının tehdit altına girmesi, yaralanma tehdidinin olması, ev, mal varlığı ya da özel eşyalarının zarar görmesi veya kaybolması, kişinin ya da içinde bulunduğu topluluğun hayatının tahliye gibi büyük değişikliklere uğraması, şiddete maruz kalması, şiddetli yaralanmalara ve ölümlere şahit olma travmaya uğramasına sebebiyet verebilir (Kasl, 1990).

Literatürde çocukluk çağı travmaları çocuk istismar ve ihmali başlıkları altında incelenmektedir. Çocuğa karşı bir yetişkinin yönelttiği, çocuğun gelişim sürecini ketleyen, uygun olmayan ve zarar veren davranışlar ve eylemsizlikler çocuk ihmal ve istismarı olarak tanımlanır. Bu tür eylem ve eylemsizlikler çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ve sosyal açıdan zarar görmesine, ayrıca sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesine sebep olmaktadır (Uzun, 2018). Tanımlanması ve tedavi edilmesi açısından en zor çocukluk çağı travması çocuk istismarıdır. Bunun sebebi istismarın genellikle çocuğun en yakını tarafından yapılıyor olmasıdır. Çocuk istismarının fiziksel, psikolojik ve sosyal sonuçları uzun dönem içerisinde ortaya çıkmakla birlikte bazı kısa dönem etkileri de mevcuttur (Yılmaz, İşiten, Ertan, & Öner, 2003). Çocuğun kötü muameleye uğraması sonucunda aldığı hasar bedensel olmakla birlikte daha çok akut psikolojik ve psikiyatrik hasarlardır (Unicef, 2006).

Çocuk istismarı; fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal istismar gibi farklı türlerde incelenmektedir. Çocuk istismarı toplumu etkileyen bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmaktadır. Konu bu doğrultuda ele alındığında, çocuk ihmal ve istismarı yalnızca kötü muameleye maruz kalmış çocukları kapsamaz, aynı zamanda sosyal kuruluşları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da ilgilendirir. İhmal ve

istismara maruz kalan çocuklar sosyal, duygusal, fiziksel, bilişsel olarak bu durumdan etkilenir. Bu etkiler ise onarılması güç hasarlara sebep olmaktadır (Uzun, 2018).

Aile içinden birinin çocuğa kötü muamelede bulunması, ev içi yaşamın özel oluşu göz önünde bulundurulduğunda en az görünür şiddet biçimlerinden biridir. Buna karşın bu kötü muamele çeşidinin tüm toplumlarda oldukça yaygın olduğu bilinmektedir. Çocuğa anne babası ya da bakım veren kişi tarafından uygulanan kötü muameleyi önlemek noktasında bir takım zorluklarla karşı karşıya kalınmaktadır. Çünkü bu vakalarda kötü muamelede bulunanlar, aynı zamanda çocuğun bakımı ile yükümlü, onu yetiştiren kişilerdir. Aileleri tarafından kötü muameleyle maruz bırakılan çocuk sayısı hakkında ulaşılan kesin ve net bir rakam söylemek mümkün değildir. Buna karşın bu durum dünya genelinde hem halk sağlığı, hem insan hakları hem de toplumsal ve hukuksal olarak ciddi bir sorun olarak kabul edilmektedir. Şiddetin çeşitlerinin birbirine göre farklılık göstermesi gibi sonuçlarının nitelikleri ve dereceleri de farklılıklar gösterebilir. Bu duruma verilecek uç örneklerden biri çocuğa yapılan kötü muamelenin ölüm ile sonuçlanmasıdır (Unicef, 2006).

Küçük çocukların travmaya uğraması sonucunda kalıcı psikolojik, bilişsel ve fiziksel birçok sorun oluşabilir (Vanderzee, Sigel, Pemberton, & John, 2019). Çocukluk çağında travma yaşayan bireylerin strese toleransı daha düşüktür ve çocukluk çağında travma yaşamayanlara oranla stresli yaşam olayları deneyimledikten sonra ruhsal bozukluklara yakalanma ihtimalleri daha yüksektir (Hammen, Henry, & Daley, 2000). Bireyin çocukluk çağında travmaya maruz kalması, erişkin yaşamında kaygı problemi, depresyon, madde kötüye kullanımı, kişilik bozukluğu gibi psikiyatrik hastalıklara sahip olmasına neden olabilir. İstismara maruz kaldığında bununla başa çıkmak için immatür savunma düzenekleri kullanan, sağlıklı bağlanma gerçekleştiremeyen, olumlu benlik algısı geliştiremeyen ve sosyal desteğe sahip olmayan bireylerin psikiyatrik hastalıklara sahip olması daha yüksek bir olasılık taşır (Helvacı Çelik & Hocaoğlu, 2018).

Çocukluk çağı travması zararlı deneyimlerden ve bununla birlikte çocuğun gelişimini destekleyen destekleyici ve güvenilir bir ortamın bulunmamasından kaynaklanır (Sudbrack, Manfro, Kuhn, & De Calvarho, 2015). Çocuk, yaşadığı travma sonucunda bakım verenine güvenemeyeceğini öğrendiğinde dünyanın korkunç bir yer olduğuna ve etrafındaki tüm yetişkinlerin tehlikeli olduğuna kendisini inandırır. Bu

inanç onların hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemlerinde ilişki kurmalarını zorlaştırır (Huh, Kim, Yu, & Chae, 2014).

Erken yaştaki travmanın etkisi oldukça derindir. Bunun sebebi travmanın beyin gelişimsel olarak en hızlı geliştiği ve organize olduğu kritik bir dönemde yaşanmasıdır. Çocukluk döneminde olumsuz olaylar yaşamak kişinin erken beyin gelişimi üzerinde olumsuz etkiye sahiptir. Erken yaşam deneyimleri olgun beyinin işlevini ve organizasyonunu da belirler. Bu olumsuz etkiler çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi üzerinde etkilidir. Dikkatli, uyumlu bir bakımverenle büyüyen çocuk zihninde güvenli, öngörülebilir, rahat ilişki kurulabilecek, zevk kaynağı olabilecek bir insan kalıbı oluşturacaktır. Aile içi şiddete maruz kalan; meşgul, kaotik, ihmalkâr bir bakımverene sahip çocuk öngörülemez, korku, kaos, acı ve kayıp kaynağı olan bir insan kalıbı oluşturacaktır. Çocuklar, erken yaşantı döneminde bakım verenleri ile deneyimleri sonucunda zihinlerinde oluşturdukları bu insan kalıplarını gelecekteki ilişkilerine taşırlar (Ludy-Dubson & Perry, 2010). Ancak şunu da belirtmek gerekir ki çocuklukta travmaya maruz kalan herkeste bu durum zihinsel sağlığının kötüleşmesi ile sonuçlanmaz (Lake, 2016).

2.1.2. Çocukluk Çağı Travma Türleri

2.1.2.1. İstismar

Çocuk istismarı bilim literatüründe sıklıkla yer alan bir olgudur. Ancak farklı toplumlarda ve kültürlerde algılanma ve tanımlama şekilleri değişebilmektedir. Bir toplumun inanç ve davranışlarının birikimi kültür olarak isimlendirilir. Kültür, çocuğun bakım ve büyütülme prensiplerini de belirler. Bu sebeplerle ailelerin çocuklarına karşı davranışları değişkenlik gösterebilir. Çocuğa karşı yapılan davranışın normal, ihmal ya da istismar olarak belirlenmesinde kültür, farklılıklara sebep olmaktadır (Topbaş, 2004).

İstismar mağduru olan çocuklar tehlike ve tehdit altında olduğuna inanır, aciz ve savunmasız hisseder, tehdit ve zorluklarla karşılaştığında onları gerçekte olduğundan daha büyük olarak anlamlandırır, kendini değersiz hisseder (Dinleyici & Dağlı, 2016). Çocuk istismarı fiziksel, duygusal ve cinsel istismar başlıkları altında incelenmektedir.

2.1.2.1.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, çocuğa yönelik kaza dışı, kasıtlı fiziksel güç kullanılması ve bunun sonucunda çocuğun sağlığının, yaşamının, gelişiminin ve onurunun olumsuz olarak etkilenmesi veya etkilenebilecek olması olarak açıklanmaktadır. Fiziksel istismar olarak tanımlanabilecek hareketler vurmak, tekmelemek, sarsmak, ısırarak, boğazını sıkmak, yaralamak, yakmak, zehirlemek, boğmak vb. olabilir. Evlerde fiziksel şiddet cezalandırma amacıyla sıklıkla uygulanmaktadır (Unicef, 2006). Çocuğa yönelik fiziksel istismar çeşitlerinden en sık karşılaşılan olgu dayaktır. Vücutta morluklar, kırıklar, yanıkları vb. her çeşit lezyonların oluşmasına sebebiyet veren istismar fiziksel istismar olarak adlandırılmaktadır (Polat, 2016).

Fiziksel istismara maruz kalmış çocuklarda görülen bazı belirtiler; vücudundaki kırıklar, yanık izleri, ısırık izleri, sosyal olarak; ebeveynlerine karşı korku duymaları, evinde mutlu olmadığına ve orada zaman geçirmek istemediğine dair davranış değişiklikleri, yetişkinlere yönelik çekingen ve ürkek davranışlar, aile üyelerinden biri veya aile üyeleri dışından herhangi biri tarafından kendisine zarar verileceği doğrultusunda ifadelerinin bulunması, arkadaşlarına, hayvanlara, nesnelere yönelik şiddet eğilimlerinin bulunması olarak sıralanabilir (Uzun, 2018).

Dayağa maruz kalan çocuklar endişeli olurlar ve olumsuz benlik algısı geliştirirler. Şiddetli bir fiziksel cezaya maruz kalan çocuk korkar, kendisini çaresiz ve değersiz hisseder (Polat, 2020).

Şiddet öğrenilebilen bir davranıştır. Çocukluk çağında şiddete maruz kalan bireyler, geleceklerinde sorun çözebilme yöntemi olarak öğrendiği şiddet davranışına başvurabilmektedir (Güler, Uzun, Boztaş, & Aydoğan, 2002) Çocukluk çağında şiddetli bir şekilde fiziksel şiddete maruz kalmış bir yetişkinin geleceğinde partnerine şiddet uygulama olasılığı artar. Aile içi şiddet konulu araştırmalar ergenlik döneminde fiziksel şiddete maruz kalmış bireylerin, yetişkinlik hayatlarında partnerlerine karşı fiziksel şiddet uygulama eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Ulaşılan bu bulgular her iki cins içinde geçerli olmaktadır (Van Petegem, Soenens, Vansteenkiste, & Beyers, 2015).

Fiziksel istismara maruz kalan çocukların benlik saygısının düştüğü ve bununla beraber umutsuzluk ve çaresizlik hislerinin çocukların sosyal etkileşimini etkilediği görülmektedir. Fiziksel istismara maruz kalan çocuklar, arkadaş edinme ve sosyal

ortamlara katılmak konusunda güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Fiziksel istismar mağduru çocukların saldırganlık ve öfke eğilimleri yoğun olabilmektedir. Çocuklar, artan intikam duygusunu ile birlikte öfke duygusunu kontrol etmekte zorlanırlar. Başkalarına güvenme ve onları sevmeye becerisinde zorluk çekerler. Okul devamsızlığı, okul terki, evden kaçma, alkol ve madde bağımlılığı, kabus görme, hayata ve insanlara karşı kaygı hissetme vb. sorunlar görülebilir (Uzun, 2018).

Çocuğa karşı fiziksel şiddetin babalardan daha çok annelerin kullandığı bilinmektedir. Tek ebeveyne sahip çocuklar fiziksel şiddete daha sık maruz kalmaktadır. Tek ebeveyn olmanın zor yanları ve bu durumun ortaya çıkardığı stres, fiziksel şiddet kullanımını kolaylaştıran etkenler arasında yer almaktadır. Dolayısı ile tek ebeveynli ailelerde fiziksel şiddete başvurma olasılığı daha fazladır (Durrant & Stewart-Tufescu, 2017).

2.1.2.1.2. Duygusal İstismar

Duygusal istismar ebeveynlerin veya kendisine bakım verenin, çocuğun gelişimi için destekleyici olan ve uygun bir ortam sağlayamadığı durumlarda oluşur. Bu istismar türüne örnek olarak hareket serbestliğinin engellenmesi, küçük düşürme, suçlama, tehdit etme, ayrımcılık, korku oluşturma, dalga geçme, düşmanca tutum, dışlama, sergilemenin fiziksel gücün olmadığı vb. davranışlar örnek verilebilir. Bu tarz davranışlar fiziksel güç içermez. Duygusal istismar, çocukların zihinsel ve fiziksel sağlıklarını; fiziksel, zihinsel, manevi ve toplumsal gelişimlerini negatif anlamda etkileyebilir (Unicef, 2006).

Çocuğun günlük yaşamına dair, bir yetişkin tarafından karşılanması gereken ihtiyaçlarının karşılanmaması ya da olumsuz ithaflar duygusal istismar olarak isimlendirilir. Çocuğun yardım isteklerini reddetmek, ihtiyaçlarını karşılamamak, yokmuş gibi davranmak, duygusal yakınlıktan yoksun bırakmak, çocuğa yalnız olduğu hissini yaşatmak, çocuğa sözel ya da fiziksel olarak saldırmak, korkutmak, tehdit etmek, çocuğa kötü rol model olmak, onu suça sürüklemek, çocuğu sorumluluk baskısına maruz bırakarak yaşından büyük davranmasını talep etmek ve buna zorlamak, kardeşler arasında ayırım yapmak bu davranışlara örnek olarak verilebilir (Uzun, 2018).

Duygusal istismarda çocuklar kendilerini olumsuz yönde etkileyebilecek tutum ve davranışlara maruz kalırlar. Bu durum çocukların gereksinim duydukları ilgi, sevgi

ve bakımdan mahrum kalmalarına, toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik hasara uğratılmalarına sebep olur. Bu davranışları sergileyen kişiler yaş, statü, bilgi konumu gibi bir takım özellikleri ile çocuğun üzerinde etki sahibi bireylerdir (Polat, Şiddet, 2016).

En sık karşılaşılan istismar türü duygusal istismardır. Fakat buna rağmen fark edilmesi, tanımlanabilmesi ve yasal olarak kanıtlanması en zor olan istismar biçimidir (Uzun, 2018).

Bu istismar türünde çocuklar devamlı olarak eleştirilmekte, tehdit edilmekte, destekten sevgiden mahrum bırakılmakta, duygusal gelişimlerine ket vurulmaktadır (Yüksel & Yüksel, 2014).

Nuran Güler ve ark. (Güler, Uzun, Boztaş, & Aydoğan, 2002) tarafından yapılan bir çalışmada annelerin %93'ünün çocuklarına duygusal istismar/ihtimal uyguladıkları ortaya konulmuştur. Ülkemizde anneler çocuklarına sevgilerini göstermeyerek, çocuklarının ahlaklarının bozulmamasını, çocuklarının şımarmamasını ve çocuklarını disipline etmeyi hedeflemektedirler. Bu sebepten dolayı anneler çoğu zaman çocuklarına sevgilerini belli etmemekte, bağırma ve azarlama davranışını çocuklarını eğitmede bir araç olarak kullanmaktadırlar.

2.1.2.1.3. Cinsel İstismar

Çocuğun tam olarak anlamlandıramadığı, tam onay vermesi mümkün olmayacak, gelişme seviyesi bakımından hazır olmadığı, toplum yasalarını ihlal eden bir cinsel etkinliğe dahil edilmesi durumu cinsel istismar olarak açıklanır. Çocuk cinsel istismarında failler yaşları sebebi ile çocukların üzerinde yetki ve otorite sahibi yetişkinler de olabilir, başka çocuklar da olabilir (Unicef, 2006). Yetişkin bir kimsenin bir çocuğu cinsel doyum amacı ile kullanması da cinsel istismardır. Sadece penetrasyon içeren davranışlar değildir. Aynı zamanda genital bölgeleri elleme, röntgencilik, teşhircilik, pornografi gibi davranışları da içerir (Polat, 2016).

Yürümekte ve oturmakta zorluk çekme, sıkça kabus görme, alt ıslatma, dışkı kaçırmaya, iştahta meydana gelen ani değişiklikler, yaşından beklenmeyecek düzeyde cinsel bilgilere sahip olma, cinsel yolla bulaşan hastalığa sahip olma, içine kapanma ya da aşırı hareketli olma, eve dönmeyi istememe, sıkça yalan söyleme, vücudunda yaralar, morluklar ya da kesikler, şişlikler olması ve bunların sebeplerinin

açıklanamaması, yüz ifadelerinde donukluk, okul başarısında düşüş, alkol ve madde bağımlılığına eğilim gibi durumlar cinsel istismar ihtimalini akla getirir (Uzun, 2018).

Cinsel istismar sık rastlanan ve etkileri uzun süren bir istismar çeşididir. Buna karşın bu tarz vakalar sıklıkla gizli kalmaktadır. Bu bilginin ışığında gerçekleştirilen araştırmalar cinsel istismar vakalarında istismarın çoğunlukla çocuğun tanıdığı biri tarafından gerçekleştirildiği sonucunu ortaya koymaktadır. Ensest (aile içi istismar), cinsel organa dokunma, cinsel organa dokundurma, oral yolla temasta bulunma, pornografiye maruz bırakma, teşhircilik, cinsel içerikli konuşmalara maruz bırakma cinsel istismarın farklı biçimleridir (Uzun, 2018).

Çocuğun cinsel istismarı tüm dünyada sosyal, hukuki, psikolojik bir sorundur. Cinsel istismar yaş, ırk, cinsiyet fark etmeksizin her insanı etkileyebilir. Cinsel istismar konusunda en savunmasız grup çocuklardır. Kişiler çocukluk çağı cinsel istismarlarını utanç, suçluluk gibi çeşitli sebeplerle ortaya çıkarmamakta, gizli kalmasını sağlamaktadırlar. Cinsel istismar her yaşta travmatik bir etkiye sahiptir. Cinsel istismardan sadece mağdur değil, aynı zamanda mağdurun yakın çevreleri de etkilenmektedirler (Alpaslan, 2014).

2.1.2.2. İhmal

Çocuk ihmali, çocuğun bakımı ile mükellef olan bireylerin görevlerini yeteri kadar yerine getirmemesidir. Çocukların sağlık, giyim, beslenme, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmemesi, çocukların ihmal edildiğini ifade eder. İhmal mağduru çocuklar olumsuz beslenme alışkanlıkları ve aç kalma belirtileri, akranlarına göre fazla zayıf veya şişman olma, uyku problemleri, değersizlik duyguları, öz saygı düşüklüğü, bağlanma sorunları, arkadaş edinme güçlükleri ve gereksinimlerinden kaynaklı olarak hayır diye bilme zorlukları yaşamaktadırlar (Uzun, 2018).

Ailenin, ilgili kurumların veya devletin çocuğa karşı temel sorumluluklarını yerine getirmemesi çocuk ihmali olarak tanımlanır. İhmal davranışları genel olarak bakım ve beslenme gereksinimlerinin yeterli bir şekilde karşılanmaması, gerekli tıbbi müdahalelerden yoksun bırakılması, ebeveynlerin çocuklarına yeterince danışmanlık yapmaması, çocuğun yalnız bırakılması olarak açıklanabilir (Aral & Gürsoy, 2001).

İhmal ve istismarın temel farkı istismarın aktif, ihmalin ise pasif bir eylem olmasıdır (Aral & Gürsoy, 2001).

2.1.2.2.1. Fiziksel İhmal

Fiziksel ihmal, çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişiminin sağlanması için gerekli olan yiyecek ve barınma gibi ihtiyaçların karşılanmaması olarak tanımlanmaktadır. Tıbbi ihmal ise çocuğun sağlık imkanlarından yoksun bırakılmasıdır (Yüksel & Yüksel, 2014).

Çocukların en güvende olmaları gereken yer ailelerinin yanındır. Buna karşın istismar olgularına bakıldığında en çok risk altında oldukları yer de ailelerinin yanı sıra olarak belirlenmiştir. Özellikle annelerin problem çözme süreçlerinde çocuklarını sıkça fiziksel ya da duygusal ihmal ya da istismara maruz bıraktıkları bilinmektedir (Polat, Şiddet, 2016).

Bir çocuğun ihmal edildiğini kıyafetlerinin temiz olmamasından, bakımsızlığından, çocuğun kötü kokuyor olmasından, yemek ya da para için dilendirilmesinden, bir işte çalıştırılmasından, ihtiyacı olmasına karşın tıbbi destek alamamasından, kendine zarar vermesinden, alkol ya da madde bağımlısı olmasından, aşırı kilo kaybının olmasından ve vücudunun zayıf düşmesinden, okuldan sürekli kaçıyor olmasından ve okula uzak kalıyor olmasından, evinde bakımı ile ilgilenen kimsenin olmadığını ifade edişinden anlayabiliriz (Uzun, 2018).

2.1.2.2.2. Duygusal İhmal

Çocuğun ilgi ve sevgiden mahrum bırakılması, başarılı olduğunda takdir görmemesi, yeteneklerini kullanabileceği koşulların yaratılmaması, denetlenmemesi, okuldan uzaklaştırılması, isteklerinin karşılanmaması, dışlanması, yok sayılması gibi eylemler duygusal ihmal olarak isimlendirilir (Şahin & Beyazova, 2001).

Çocuğun gereksinimi olan duygusal ilgi ve yakınlığın karşılanmaması duygusal ihmal ifade eder (Aral & Gürsoy, 2001).

Çocuğun bakımı ile yükümlü kişinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, çocuğun beslenme, giyim, tıbbi, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması, çocuğun gereksinim duyduğu ilgi ve sevginin gösterilmemesi, çocuğun şiddete maruz kalmasına izin verilmesi de duygusal ihmal kapsamında değerlendirilmektedir (Tıraşçı & Gören, 2007).

Çocukların temel ihtiyaçları olan güvende olma, temas etme, uyarılma, düzen ve yapı, sosyalleşme, değerli hissetme olarak sıralanabilir. Güven, çocuğun sağlığı,

beslenmesi ile yeterli miktarda ilgilenmek, onu tehlikeli durumlardan korumak, dokunmak; kucaklamak, sarılmak, şefkat göstermek, övmek, cesaretlendirmek, yeterli ilgi ve özeni göstermek ve dönüt vermek; uyarılma, çocuğun dünyasına dahil olarak çocuğun neşe, üzüntü gibi duygularını uyarmak; kendini değerli görme, çocuğa davranışlar yolu ile değerli olduğunu hissettirmek, düzen ve yapı; çocuğa doğru örnek olmak, onu yapabilecekleri konusunda gerçekçi beklentiler ile doğru yönlendirmek, sosyalleşme ise çocuğun çevresi ile etkileşim kurmasında aracılık yapmak, özdeşim kurabileceği birilerinin olması olarak açıklanabilir (Polat, 2001).

2.1.3. Çocukluk Çağı Travmaları Risk Faktörleri

Çocuğun travmaya maruz kalma durumunu arttırabilecek risk faktörlerinden bazıları savaşlar, göç yaşantıları, maddi problemler, erken çocukluk döneminde anne baba rolü, eksik ve kalitesiz eğitim şartları, sosyal problemler ve çevresel desteğin azlığıdır (Helvacı Çelik & Hocaoglu, 2018).

Çocuk ihmalindeki risk faktörleri ise aile içi şiddet, sosyal destek yetersizliği, aile içi madde kullanımı, sosyoekonomik koşulların yetersizliği, yeterli bilgi sahibi olmama, uygun olmayan kişilerin rol model alınması, ebeveynlerin geçmişlerinde gördükleri kötü muamele, çok genç yaşta ebeveyn olmak olarak sıralanabilir (Uzun, 2018).

Tablo 1. Duygusal İhmal Ve İstismar İçin Risk Faktörleri Tablosu

<ul style="list-style-type: none">• Annede depresyon olması• Ebeveynin zihinsel sağlık sorunları olması• Ebeveynin alkol veya madde kullanması• Ebeveynin özkıyım girişim olması• Ebeveynde düşük özgüven• Ebeveynde düşük sosyal davranışlar• Maddi zorluklar	<ul style="list-style-type: none">• Ailesel disfonksiyonlar• Çocuğun öğrenme güçlüğü olması• Ev içi şiddet olması• Ebeveynde empati eksikliği• Sosyal stres faktörleri• Evde başka bir erişkinin olmaması• Zor mizaçlı çocuk
--	--

(Dinleyici & Dağlı, 2016)

2.2. Bağlanma Stilleri

2.2.1. Bağlanma Kuramcıları

2.2.1.1. Bowlby ve Bağlanma Kuramı

Bowlby, bağlanmayı 'insanlar arasında kalıcı bir psikolojik bağlılık' olarak tanımlamıştır (Bowlby, 1969). Yeni doğanların yaşamlarını sürdürebilmesi için gerekli olan ve gelişimsel perspektiften işlevsel olan bağlanma sistemi, duygusal bağ

kurma eğilimi ve gereksinimi olarak açıklanmaktadır (Sümer & Güngör, 1999). Bowlby, bir çocuğun zihinsel olarak sağlıklı büyümesi için annesi veya bakımvereni ile yakın ve sürekli bir ilişki yaşaması gerektiğini savunmuş ve bebeğe bakımverenin bebek için emniyet ve güvenlik sağlaması ile, bağlanmanın evrimsel bir bağlam içinde anlaşılacağı fikrini ortaya koymuştur (Bowlby, 1951; Bowlby, 1958). Evrimsel bağlanma teorisi çocukların dünyaya biyolojik olarak önceden programlanmış biçimde başkalarıyla bağ kurmaya geldiklerini; bu durumun ise onların hayatta kalmalarına yardımcı olacağını öne sürer (McLeod, 2009). Davranışsal bağlanma kuramları, bağlanmanın öğrenilmiş bir süreç olduğunu öne sürer, ancak Bowlby ve diğerleri, çocukların bakımverenleri ile bağ kurmalarını doğuştan gelen bir dürtü ile gerçekleştirdiğini söyler (Cherry, 2019).

Bowlby, bir çocuğun ilk olarak birincil bağlanma yani monotropi oluşturduğunu ve bu bağlanma figürünün çocuğun hayatında dünyayı keşfetmek için güvenli bir üs görevi gördüğünü ileri sürmüştür (McLeod, 2009). Korku yaşayan çocuklar bakım alabilmek ve güvende olmak için bakımverenleri ile yakın kurma arayışına girerler (Bowlby, 1982).

Bowlby'nin bağlanma teorisi, çeşitli süreler boyunca birincil bakıcılarından (genellikle anne) ayrılmış olan bebeklerin ve küçük çocukların davranışlarına dair gözlemlerinden doğmuştur. Bowlby, primat araştırmacılarının laboratuvarında ve sahada şunları gözlemlediklerini fark etmiştir: Bir insan veya primat bebek annesinden ayrıldığında, bebek öngörülebilir bir dizi duygusal tepki gösterir. Birincisi, ağlamayı, aktif araştırmayı ve başkalarının yatıştırıcı çabalarına direnmeyi içeren protestodur. İkincisi, pasiflik ve bariz bir üzüntü hali olan umutsuzluktur. Ve üçüncüsü, annenin geri dönmesi durumunda ondan kaçınmasıdır. İnsan bebekleri ve diğer primat bebekler arasındaki dikkat çekici benzerlikler nedeniyle Bowlby, bebek-bakıcı bağlanmasının evrimsel önemini ve ayrılık karşısında göz önünde bulundurulmasını gerektiğini önermiştir (Hazan & Shaver, 1987).

Bağlanma kuralı üç önerme ile özetlenebilir. Birinci önerme bir birey bağlandığı bakım verenine istediği zaman ulaşabileceğinden emin olduğunda, o kişinin yoğun ve kronik korkuya daha az eğilimi olacaktır. İkinci önerme, bağlanma figürüne olan güvenin geliştiği hassas dönem ile ilişkilidir. Bağlanma figürlerinin mevcudiyetine veya yokluğuna olan güvenin, bebeklik, çocukluk ve ergenlik yıllarında yavaşça oluştuğunu ve bu yıllar boyunca hangi beklentiler geliştirilirse geliştirilsin nispeten

değişmeden devam etme eğiliminde olduğunu, hayatın geri kalanında değişmeden devam etme eğiliminde olduğunu varsayar. Üçüncü önerme, gerçek deneyimin rolüyle ilgilidir. Bireylerin bağlanma figürlerinin erişilebilirliği ve duyarlılığına ilişkin olgunlaşmamışlık yıllarında geliştirdiği çeşitli beklentilerin, bu bireylerin gerçekte sahip olduğu deneyimlerin tolere edilebilir şekilde doğru yansımaları olduğunu varsaymaktadır (Bowlby, 1973).

Bowlby'ye (1969) göre, çocuğun birincil bakıcısına olan bağlılığı, içsel bir çalışma modelinin oluşturulmasına zemin hazırlar. Söz konusu bu model, kendiliği, dünyayı ve başkalarını anlamak için zihinsel temsilleri kapsayan bilişsel bir çerçeve olarak değerlendirilmektedir. Bir bireyin diğerleriyle olan etkileşimi iç modellerinden anılar ve beklentiler tarafından yönlendirilir. Bu da başkalarıyla olan ilişkisini değerlendirmesine yardımcı olur ve etkiler. Bowlby'ye (1969) göre birincil bakımveren, çalışma modeli aracılığıyla gelecekteki ilişkiler için bir prototip görevi görür. Dolayısıyla, bakıcı ile tekrarlanan etkileşimlerde bebek ne bekleyeceğini öğrenir ve buna göre davranır. Bowlby (1969), duyarlı ve tepkisel (yanıt veren) bakım vermenin güvenli bir ilişkiye ve bakımverenin güvenilir ve yardımcı olarak algılanmasına ve benliğin bakımverenin bu muamele/davranışlarını hak ettiği bir modele yol açtığını varsaymıştır. Tersine, eğer bakıcı duyarsızsa, bu güvensiz bir bağlanmaya ve bakıcının güvenilmez olarak çalışan modellerine ve benliğin bakıma layık olmadığı algısına yol açabilir. Bu, çocuğun daha fazla ilgi istediği veya kendi kendine daha fazla yeter hale gelmek için başkalarından uzaklaştığı güvensiz veya endişeli bağlanma modellerine yol açabilir (Main, 1990). Bowlby, bu erken iç çalışma modellerinin (IWM) sonraki ilişkilerde algıları ve davranışları yönlendirdiğine inanıyordu (Cassidy & Shaver, 1999).

Bowlby'nin görüşüne göre aşırı ayrılık kaygısı olumsuz aile deneyimlerinden ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz aile deneyimlerine ebeveynlerinin tekrar tekrar terk etme veya reddetme tehdidi ya da ebeveyninin ya da kardeşinin hastalığı ya da ölümünden kişinin kendisini sorumlu hissetmesi örnek olarak verilebilir (Bowlby, 1959).

2.2.1.2. Ainsworth Ve Üçlü Bağlanma Kuramı

1970'lerdeki araştırmasında psikolog Mary Ainsworth, Bowlby'nin orijinal çalışmalarını büyük ölçüde genişletmiştir. Çığır açan "Strange situation" çalışması, bağlanmanın davranış üzerindeki derin etkilerini ortaya çıkarmıştır. Araştırmada, 12

ila 18 aylık çocukların, kısa bir süre yalnız bırakıldıkları ve ardından anneleriyle yeniden bir araya geldikleri bir duruma verdikleri tepkiler gözlemlenmiştir (Ainsworth & Bell, 1970).

Strange situation, toplamda sekiz bölümden oluşan 20 dakikalık bir dramadır (Ainsworth & Bell, 1970). Anne ve bebek, tanımadıkları bir kadının bulunduğu bir laboratuvar oyun odasına götürülürler. Yabancı, bebek ile oynarken anne kısa bir süre yanlarından ayrılır ve sonra geri döner. Ardından bebeğin tamamen yalnız kaldığı ikinci bir ayrılık gerçekleşir. Sonunda yabancı, ardından ise anne geri döner (Ainsworth and Bell, 1970).

Beklendiği gibi, Ainsworth, bebeklerin oyun odasını ve oyuncakları annelerinin yanında, bir yabancı girdikten sonra veya anne yokken olduğundan daha güçlü bir şekilde keşfettiklerini gözlemlemiştir (Ainsworth & Bell, 1970).

Araştırmacıların gözlemlediği yanıtlara dayanarak, üç ana bağlanma stili tanımlanmıştır: güvenli bağlanma, belirsiz-güvensiz bağlanma ve kaçınan-güvensiz bağlanma (Ainsworth & Bell, 1970). Ardından Main ve Solomon (1986), kendi çalışmalarına dayalı olarak düzensiz-güvensiz bağlanma adı verilen dördüncü bir bağlanma stili eklemiştir.

Güvenli bağlanma stiline sahip çocuklar, anneleri kendilerini yalnız bıraktığında doğal olarak kısmen huzursuz olurlar fakat paniklemeden anneleri ile yakınlık ve temas arar, yeniden birleştikten sonra ise rahatlıkla sakinleşir ve çevreyi keşfetmeye devam ederler. Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip çocuklar, anneleri tarafından yalnız bırakıldığında yoğun bir kaygı, gerilim ve kızgınlık yaşarlar ve yabancı ile iletişimi reddederler. Anneyle yeniden bir araya geldikten sonra kolaylıkla sakinleşemezler. Çevreyi keşfetmeyi reddederler. Bunun yerine annelerine sıkıca yapışıp birlikte olmayı isterler. Kaçınan bağlanma stiline sahip çocuklar ayrılma durumundan çok fazla etkilenmemektedir. Yeniden birleşme sonrasında ise anneleri işle temas kurmaktan kaçınır, dikkatlerini oyuncaklara verirler. Bu tanımlama ile, batı ülkelerinde gerçekleştirilen çalışmalarda çocukların yaklaşık olarak % 55- 60'ı güvenli bağlanma stiline sahip, % 15'i kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip ve % 25'i kaçınan bağlanma stiline sahip olarak sınıflandırılmıştır (Campos, Barrett, Lamb, Goldsmith, & Stenberg, 1983).

Ainsworth ve arkadaşları (1978), güvenli bağlanan bireylerinin genel olarak ebeveynlerinin çocuğun arzularına duyarlılık gösterdiğini bildirmişlerdir. Kaygılı ve kararsız bağlanma stiline sahip çocukların ise ebeveynlerinin tutarsızlıklar gösterdikleri ve genelde çocuklarını engellediklerini belirtmişlerdir. Kaçınmacı bağlanma stiline sahip çocukların ebeveynlerinin ise genel olarak uzak, soğuk ve yakın göstermen ve çocuğun yakınlık arzusunu da reddeden bir yaklaşıma sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Mary Salter (1940) "Güvenlik Kavramına Dayalı Bir Uyum Değerlendirmesi" başlıklı tezinde erken evrelerde aile güvenliğinin bağımlı bir tipte olduğunu ve bireyin kademeli olarak çalışabileceği ve diğer alanlarda yeni beceriler ve ilgi alanları oluşturabileceği bir temel oluşturduğunu ifade eder. Aile güvenliğinin olmadığı yerlerde, birey, çalışmak için güvenli bir üs olarak adlandırılabilir bir temelden yoksun kalır.

Güvenli bağlanma ilişkileri, uygun sosyal gelişim ve yaşam boyunca başkalarıyla etkileşime girme yeteneği ile ilişkilidir ve güvensiz bağlanan bireylerin sosyal yeteneklerden yoksun olmaları daha olasıdır (Belsky & Cassidy, 1994) (Belsky ve Cassidy, 1994; Belsky ve Fearon, 2002). Özellikle kaygılı-kaçınan (anxious-avoidant) ve kaygılı-dirençli (anxious-resistant) bağlanma stillerine sahip çocukların davranış sorunları, duygusal güçlükleri ve sosyal yetersizlikleri olduğu bildirilmiştir (Belsky & Cassidy, 1994).

2.2.1.3. Hazan ve Shaver Yetişkin Üçlü Bağlanma Kuramı

Ainsworth'un bebek bağlanma kalıplarını yetişkin kalıplarına dönüştüren Shaver ve Hazan (1988), kendilerini romantik ilişkiler konusunda güvende, çekingen veya kararsız olarak tanımlayan yetişkinlerin ailelerinde farklı ebeveyn-çocuk ilişkileri kalıpları bildirdiklerine dikkat çekmektedir.

Hazan ve Shaver'a (1987) göre, yetişkin romantik partnerler arasında gelişen duygusal bağ, kısmen bebekler ve bakımverenleri arasındaki duygusal bağı ortaya çıkaran aynı motivasyon sisteminin (bağlanma davranış sistemi) bir işlevidir. Hazan ve Shaver, bebekler ve bakımverenleri arasındaki ilişkinin ve yetişkin romantik partnerler arasındaki ilişkinin şu özellikleri paylaştığını kaydetmiştir (1987):

- Partnerler, diğeri yakınlarda ve duyarlı olduğunda kendilerini güvende hissederler.

- Her ikisi de yakın bedensel temas halinde bulunur.
- Diğeri erişilemez olduğunda ikisi de kendilerini güvende hissetmezler.
- Her ikisi de keşifleri birbirleriyle paylaşır.
- Karşılıklı bir hayranlık ve birbirleriyle meşguliyet sergilerler.
- İkisi de "bebekçe konuşma" yapar.

Bu paralellikler temelinde Hazan ve Shaver (1987), bebek-bakımveren ilişkileri gibi yetişkin romantik ilişkilerinin de bağlanma (attachment) olduğunu öne sürmüştür. Romantik sevginin hem bağlanma davranış sisteminin bir özelliği olduğunu hem de bakıma ve cinselliğe yol açan motivasyon sistemlerinin bir özelliği olduğunu savunur.

Yetişkinlikte bağlanma ilişkisi üzerinde çalışan araştırmacılar çocuk ve ebeveyn arasındaki bağlanma ile romantik ilişki yaşayan çiftler arasındaki bağlanma stili arasında farklılıklar olduğunu savunurlar (Pullner, 2010). Shaver, Hazan ve Bradshaw (1988) romantik sevginin bağlanma, bakım (caregiving) ve cinsel birleşme sistemlerini içerisinde barındırdığını ve bu sebepler ile erken yaşlardaki bağlanma kavramından farklılaştığını ifade etmektedir.

Hazan ve Shaver (1987) farklı bağlanma stillerine sahip katılımcıların aşk ilişkilerini tanımlama biçimlerinin de farklılık göstereceğini öngörmüştür. Bu hipoteze uygun olarak, güvenli aşıkler aşk deneyimlerini özellikle mutlu, arkadaş canlısı ve güven veren olarak tanımlamışlar ve partnerin hatalarına rağmen partnerlerini kabul edip destekleyebileceklerini vurgulamışlardır. Dahası, ilişkileri daha uzun süre dayanma eğilimindeydi. Kaçınan aşıkler, yakınlık korkusu, duygusal iniş çıkışlar ve kıskançlıkla karakterize edildi. Olumlu bir aşk deneyimi boyutunda asla en yüksek ortalamayı üretmediler. Endişeli / kararsız katılımcılar aşkı, takıntı, karşılıklılık ve birleşme arzusu, duygusal iniş çıkışlar ve aşırı cinsel çekicilik ve kıskançlık olarak deneyimlediler.

Güvenli bağlananlar, güvensiz bağlananlara kıyasla, hem ebeveynleriyle hem de iki ebeveynleri arasında daha sıcak ilişkiler bulunduğunu bildirmişlerdir. (Hazan & Shaver, 1987). Kaçınan stilde bağlananlar, endişeli / kararsız stilde bağlananlara

kıyasla, annelerini soğuk ve reddedici olarak tanımlamışlardır (Hazan & Shaver, 1987). Endişeli / kararsız katılımcılar ise daha sıklıkla babalarını haksız görmüşlerdir (Hazan & Shaver, 1987).

2.2.1.4. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew ve Horowitz (1991) yetişkin bağlanmasını değerlendirmek için dört kategorili bir model geliştirmişlerdir: Bu bağlanma türleri Güvenli, Saplantılı, Korkulu-Kaçınan ve Kayıtsız-Kaçınan bağlanma stilleridir. Bartholomew ve Horowitz, Bowlby'nin (1973) teorisinden hareketle, iki tür içsel çalışma modeli öne sürmüşlerdir: kendiliğin içsel modeli ve başkalarının içsel modeli (Bartholomew & Horowitz, 1991). Her bir iç model, dört teorik bağlanma stili elde etmek için pozitif veya negatif olarak ikiye ayrılabilir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Bowlby tarafından kavramsallaştırılan benlik modeli ve öteki modeli, yetişkin bağlanmanın prototip biçimlerini tanımlamak için birleştirilebilir (Bartholomew, 1990). Bir kişinin soyut benlik imgesi pozitif veya negatif olarak ikiye ayrılırsa (kendini sevmeye ve desteğe layık olup olmadığına göre) ve ötekinin soyutlanmış imajı da pozitif veya negatif olarak ikiye ayrılırsa (diğer insanlar güvenilir, güvenilmez veya reddedici), ardından dört kombinasyon kavramsallaştırılabilir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Hücre I, değerlilik (sevilebilirlik) duygusu ve diğer insanların genellikle kabul ettiği ve yanıt verdiği algısını gösterir. Bu hücre, araştırmacıların güvenli bir şekilde ekledikleri kategorilere kavramsal olarak karşılık geldiğinden güvenli olarak etiketlenmiştir. Hücre II, başkalarının olumlu değerlendirmesiyle birlikte bir değersizlik duygusu içerir. Bu özelliklerin birleşimi, kişinin değerli olarak gördüğü başkalarının kabulünü kazanarak kendini kabul etmeye çabalamasına yol açacaktır. Bu model kavramsal olarak Hazan ve Shaver'ın kararsız grubuna karşılık gelir ve saplantılı olarak anılır (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Hücre III, diğer insanlara karşı olumsuz bir eğilimle birlikte kendine dair sevgi ve değer duygularını göstermektedirler. Bu bireyler yakınlık içeren ilişkilere uzak durarak ve bağımsız olma hissini devam ettirerek kendilerini korumaya çalışırlar. Bu tarz kavramsal olarak, kayıtsız olarak isimlendirilmiştir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Son olarak, hücre IV, başkalarına dair olumsuz bir (güvenilmez ve reddedici) algı ile birlikte kişinin kendisine dair bir değersizlik duygusunu gösterir (Bartholomew & Horowitz, 1991). Başkalarıyla yakın ilişki kurmaktan kaçınarak, başkaları tarafından reddedilmeye karşı kendilerini korumaya alırlar. Yetişkin bağlanma konusundaki önceki çalışmalarda açıkça tartışılmasa da, bu tarz kısmen Hazan ve Shaver (1987) tarafından tanımlanan kaçınan stile karşılık gelebilir. Bu nedenle korkulu-kaçınan olarak tanımlanmıştır (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Kayıtsız ve korkulu tarzların her ikisi de yakınlıktan kaçınmayı yansıtmaları bakımından birbirlerine benzer; bununla birlikte, kişinin olumlu bir özsaygıyı sürdürmek için başkalarının kabulüne olan ihtiyacı bakımından farklılık gösterirler (Bartholomew & Horowitz, 1991). Benzer şekilde, saplantılı ve korkulu grupların her ikisi de olumlu bir özsaygıyı sürdürmek için başkalarına güçlü bir bağımlılık sergiledikleri için benzerdir, ancak yakın ilişkilere dahil olmaya hazır olmaları bakımından farklılık gösterirler. Saplantılı hücre, bağımlılık ihtiyaçlarını karşılama girişiminde başkalarına ulaşmayı tercih ederken, korkulu hücre, nihai hayal kırıklığını en aza indirmek için yakınlıktan kaçınmayı tercih eder (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Güvenli grup, görüşmelerinin tutarlılığı ve arkadaşlıklarının yakınlık derecesi konusunda oldukça yüksek puanlar almıştır (Bartholomew & Horowitz, 1991). Ayrıca sıcaklık, arkadaşlıklarda kontrol dengesi ve romantik ilişkilere dahil olma konusunda da yüksek puanlar almışlardır (Bartholomew & Horowitz, 1991). Buna uygun olarak, güvenli prototip, tutarlılık, samimiyet, arkadaşlıklarda kontrol dengesi, romantik ilişkilere katılım düzeyi, kendine güven ve sıcaklık dereceleri ile yüksek oranda korelasyon göstermiştir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Kayıtsız grup kendine güven konusunda yüksek puan alırken duygusal ifade, ağlama sıklığı ve sıcaklık açısından düşük puan almıştır (Bartholomew & Horowitz, 1991). Güvenli ve saplantılı gruptan kişisel ilişkilerde yakınlığı yansıtan (kendini açma, yakınlık, romantik ilişki düzeyi, başkalarına güvenme kapasitesi ve başkalarını güvenli bir temel olarak kullanma) tüm ölçeklerde daha düşük puan almışlardır (Bartholomew & Horowitz, 1991). Ayrıca, detaylandırma ve bakım verme konusunda düşük puan aldıkları ve hem arkadaşlıklarında hem de romantik ilişkilerinde sosyal

partnerlerinden daha fazla kontrol sahibi oldukları ortaya konulmuştur (Bartholomew & Horowitz, 1991). Kayıtsız prototipin derecelendirmeleri, kendine güven ile pozitif yönde; detaylandırma, duygusal ifade etme, ağlama sıklığı, sıcaklık, bakım verme ve yakın ilişkilere katılımı gösteren tüm ölçeklerle (bunlar: kendini açma, samimiyet, romantiklik düzeyi dahil olma, başkalarına güvenme ve başkalarının güvenli bir üs olarak kullanılması) negatif yönde ilişkilidir. Saplantılı grubun gösterdiği profil, neredeyse her bakımdan kayıtsız grubuna zıttır (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Saplantılı grup, kendini ifade etme, duygusal ifade etme, ağlama sıklığı, başkalarına güvenme, başkalarını güvenli bir temel olarak kullanma, başkalarının yanında ağlama ve bakım verme konularında yüksek puanlar almıştır (Bartholomew & Horowitz, 1991). Aynı zamanda, romantik katılım düzeyleri açısından yüksek ve arkadaşlıklarda tutarlılık ve kontrol dengesi açısından düşük olarak değerlendirilmişlerdir (Bartholomew & Horowitz, 1991). Saplantılı prototipin derecelendirmeleri, duygusal ifade gücü, romantik katılım düzeyi, ifşa etme, başkalarına güvenme eğilimi, başkalarını güvenli bir temel olarak kullanma ve bakıcılığın varlığı ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur (Bartholomew & Horowitz, 1991). Saplantılı bağlanma aynı zamanda sık ağlama eğilimi ile pozitif olarak ilişkilidir ve arkadaşlık, tutarlılık ve kendine güvendedeki kontrol dengesi ile negatif korelasyon içindedir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Korkulu grup kendini ifade etme, yakınlık, romantik ilişki düzeyi, başkalarına güvenme ve üzüldüğünde başkalarının güvenli bir temel olarak kullanılması alanlarında güvenli ve saplantılı gruptan önemli ölçüde daha düşük puan almıştır (Bartholomew & Horowitz, 1991). Ayrıca kendilerine güvenleri düşük olarak derecelendirilmişlerdir. Korkulu prototipin derecelendirmeleri, özgüven ve tutarlılıkla ve ilişkilerin yakınlığını gösteren tüm ölçütlerle (kendini ifşa etme, yakınlık, romantik ilişkilere dahil olma düzeyi, başkalarına güvenme kapasitesi ve diğerleri güvenli bir temel olarak kullanmayla) negatif korelasyon göstermiştir (Bartholomew & Horowitz, 1991). Korkulu derecelendirme, yakın ilişkilerde ikincil bir rol üstlenme eğilimini gösteren hem arkadaşlar hem de romantik ilişkiler için kontrol dengesi ölçüleriyle negatif yönde ilişkilidir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

2.3. Cinsel Tutumlar

2.3.1. Cinsellik

Cinsellik bireyin kendi içerisinde hissettiği ve başkaları ile paylaşmak isteyebileceği haz verici enerji olarak tanımlanabilir. Cinselliğin nasıl yaşandığı ya da ne duyumsandığı kişiden kişiye değişebilen bir durumdur. Cinsellik davranışların yanı sıra duyguları da kapsayan bir kavram olsa da daha çok davranış tarafı ile algılanmaktadır (CETAD, 2007).

Cinsellik insan olma halinin; cinsiyet, cinsel kimlik ve cinsiyet rollerini, cinsel yönelim, erotizm, zevk, yakınlık ve üremeyi kapsayan temel bir boyuttur. Cinsellik, düşünceler, fanteziler, arzular, inançlar, tutumlar, değerler, davranışlar, uygulamalar, roller ve ilişkiler üzerinden yaşanır ve ifade edilir. Cinsellik tüm bu farklı boyutları içerebileceği gibi, bunların hepsi her zaman yaşanıp, ifade edilmeyebilir. Cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, hukuki, tarihsel, dini ve manevi faktörlerin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olarak yaşanmaktadır (World Health Organization, 2002).

Cinsellik kavramı sosyal, biyolojik ve psikolojik kavramlarının etkileşimi içerisinde şekillenmektedir (Gülsün, Ak, & Bozkurt, 2009). Cinsellik, kişinin varlığını sürdürmesi açısından hayati bir önem taşımamakla birlikte yaşam kalitesini oluşturan faktörler arasında önemli bir yere sahiptir (Gülsün, Ak, & Bozkurt, 2009).

Konu cinsellik olduğunda ilk akla gelen haz, arzu, üreme, aşk ve yakınlık kavramlarıdır. Kişinin cinsellik algısı, sahip olduğu değerlerine, tutumlarına, davranışlarına, fiziksel görünümüne, inanışlarına, duygularına, kişiliğine, içinde bulunduğu topluma, sevdikleri ve sevmedikleri şeylere göre şekillenir. Bir yaşam dürtüsü olarak ele alınan insan cinselliğinin tek bir biçimde sürdürülmesi mümkün değildir. İnsanlar cinsel dürtüleri, tercih ettikleri cinsel anlatımları, güçleri ve de doyumları açısından farklılıklar gösterebilir. Bu farklılıkların temel sebepleri bireyin toplumdaki ilişkileri, hayat koşulları, içerisinde bulunduğu kültür, cinsiyeti, yaşı ve yaşamı süresince edindiği cinsel deneyimleridir (CETAD, 2007).

Cinsellik esasen duyuya dayalı bir deneyimdir. Yalnızca cinsel organları değil tüm bedeni kapsar. İnsanlar dokunarak, öperek, vücudunun farklı şekilde uyarılmasını sağlayarak cinselliklerini yaşayabilirler. Cinsel davranışlar ya da cinsel deneyimler

kişilerin kendi istekleriyle ve karşı taraftan onay alarak gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Cinsel yakınlıklar yalnızca cinsel davranışlar ile gerçekleşmez. Sohbet etmek, sarılmak, masaj yapmak, erotik öyküler okumak, aşık olmak, karşılıklı beğenmek, birlikte olma halinden mutluluk duymak ya da sadece bakışma ile de olabilir. Sosyal olarak cinsellik, kişinin yaşamının birçok yönü ile ilgilidir. Cinselliğin toplum işleyişi, niteliği, değer yargıları, evlenme seçenekleri, eş seçme ve tarih gibi pek çok faktör ile ilgisi bulunmaktadır (İncesu, Cinsel İşlevin Fizyolojisi, 1998).

2.3.2. Cinsel Sağlık

Cinsel sağlık, cinsel yaşamın bedensel, ruhsal, zihinsel ve sosyal açıdan bir bütün olarak ele alındığındaki iyi olma durumudur; yalnızca sakatlık, fonksiyonel bozukluk ya da hastalık yaşanmaması durumu değildir. Cinsel anlamda sağlıklı olmak, zorlayıcı, ayrımcı, şiddet içerikli cinsel birlikteliklere uzak olan ve hem güven hem de keyifli birliktelik kurabilme durumu olarak değerlendirilmektedir. Cinsel sağlıktan söz edilebilmesi ve bunun devam ettirilebilmesi için bireylerin haklarının korunması, saygı gösterilmesi ve buna göre davranmayı gerektirmektedir (World Health Organization, 2002).

2.3.3. Cinsel Tutum

Cinsellik bazı zamanlar sosyal ve psikolojik işlevin en gerisinde bırakılan ve ihmal edilen alanı halinde, bazı zamanlar en önemli alanı olarak hayatın merkezinde, bozulduğu takdirde patolojik yapının en büyük suçlusu olarak addedilebilen, bazı zamanlar hakkında konuşmanın dahi toplumu negatif yönde etkileyebileceği korkusu ile yasak tutulan, bazı zamanlar mitlerin ve inanç sistemlerinin desteği ile yüceltilen, cinsel organlar ile sınırlandırılmayacak kadar çok yönlü bir kavramdır. (Gülsün, Ak, & Bozkurt, 2009).

Bir kişinin cinselliği ile ilgili eylemlerine cinsel tutumlar denilir. Bunlar dokunmak, öpmek ve vücudun daha farklı biçimlerde uyarılması şeklinde açıklanabilir. Cinselliğe yönelik devamlı yapılan eylemlere veya alışkanlıklara cinsel deneyimler / cinsel tutumlar denilmektedir (Bozdemir & Sevgi, 2011).

Kişinin cinsel sağlığının en önemli belirleyicileri cinsel tutumu ve davranışlarıdır. Kişinin cinsel tutumu; cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, aile

planlanması, cinsel istismar, ergen gebeliği gibi pek çok konu ile yakından ilgilidir (Doğan & Küçükgöncü, 2009)

Cinsellik insan yaşamının önemli bir bölümünü oluşturur. Bu nedenle cinselliğe dair temel tutumların saptanması ve bunların yaş, mizaç, cinsiyet, sosyoekonomik ve sosyokültürel özellikler gibi değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi önem taşımaktadır. (Karaçam, Totan, Babür Korkmaz, & Koyuncu, 2012).

İnsanlar kadınlığını ya da erkekliğini kanıtlamak için, yakınlığını ifade etmek için, kaygılarını gidermek için, birilerini tanıyabilmek için, iyi zaman geçirmek için, cinsel gerilimi azaltmak için, cinsellikten başka bir yol ile bir şeyden doyum almayı bilemediğinden, üremek amacıyla, daha önce birileri tarafından reddedildiği için, karşısındaki insanı memnun edebilmek için, sevişmediği zaman istenilmeyeceği inancı ile, hayır denildiği takdirde kaba güç ile karşı karşıya kalınacağı korkusu ile, kendisini aşktan korumak amacı ile, karşısındaki kişiye gücünü kanıtlama amacı ile, arzuları olduğu için vb. sebepler ile sevişebilir (CETAD, 2007). Cinselliğin içerisindeki bazı davranışlar bağımlılık, agresyon, kabul edilme ya da narsistik doyum bulma gibi farklı güdülerden ileri gelebilir (Gülsün, Ak, & Bozkurt, 2009).

Cinsel tutumları belirleyen önemli etmenlerden biri kişinin yetiştirilme biçimidir. Psikodinamik görüşe göre çocuklar 3-4 yaşlarında cinsellik konusuna merak duymaya başlar. Bu merak, aile tutumları ya da toplumsal baskılar sebebi ile olumsuz sonuçlanabilir ve hatta kişi cinsellik hakkında düşündüğünde kendini suçlu hissedebilir (Green & Piel, 2010). Yapılan incelemeler göstermektedir ki çocuklarına cinsellik hakkında bilgi veren anne babalar dahi onlarla bazı konuları konuşmaktan kaçınmaktadır. Bu konulardan bazıları; mastürbasyon, cinsel haz ve eşcinselliktir (Nobre & Pinto-Gouveia, 2006). Bu durum çocuğun anne babasından farklı bilgi kaynaklarına yönelmesine neden olmaktadır (Semerci, 2014). Çetin ve ark. (2018) yapılan bir araştırmada 10. sınıf öğrencisi olan erkek ergenlerin cinsel bilgi kaynakları 8 yıl ara ile incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda çalışmaya dahil olan kişilerin aileden ve pornografik filmlerden elde ettikleri bilgilerde zaman içerisinde bir artış gözlemlenirken, arkadaşlarından edindikleri bilgi ise sabit kalmıştır. Cinsel bilgileri elde edebilmek için kullanılan pornografik film ya da arkadaşlar gibi kaynaklar, cinsellik hakkında eksik ya da yanlış bilgi edinilmesine sebep olmaktadır.

Gençlik döneminin ilerlemesi ile birlikte merak ve fantezilerin yerini cinsel deneyimlerin almaya başladığı görülür. Genç, öpüşme, okşama vb. sınırlı cinsel davranışları ile başlattığı cinsel yaşamının alanını genişletir. Farklı ve güvenli olmayan yaşantıları deneyimlemeye açıktır. Kişi erken yaşta cinselliği deneyimlerken bazı cinsel sağlık sorunları ile karşı karşıya gelebilir. Bunlar temel üreme ve sağlık sorunları; kontraseptif kullanmada yetersiz olmak, erken yaşta evlenmek, erken yaşta hamile kalmak, isteyerek ve güvensiz koşullarda düşük yapmak ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara maruz kalmak olarak sıralanabilir (Aslan, Hatice, Başgöl, Demir, & Vural, 2014) .

2.3.4. Ülkemizde Cinselliğe Bakış Ve Cinsel Tutumlara İlişkin Araştırmalar

Türkiye’de cinsel tutuma dair araştırmaların artması son 10-15 yıl içerisinde gerçekleşmiştir. Bu gecikmenin sebepleri arasından en önemlisi cinsel konuların günümüzde hala bir tabu olarak görülmesidir. Buna karşın yirminci yüzyılın sonlarından itibaren kırsal bölgelerden kentlere göç sebebi ile bu bakış açısı kısmen değişime uğramıştır. Ülkemizde yapılan bir araştırmada elde edilen sonuçlar ise toplumumuzda cinsel tutumlar açısından kadın ve erkekler arasında bir eşitliğin olmadığına, cinsellik adına tabuların varlığına, bekarete önem verildiğine, erkeğin güçlü kadının ise utangaç ve kendi isteklerini belirtmek istemeyen kimseler olarak tanımlandığına ve kadınların her şeyi erkeğin hakkı olarak gördüğüne işaret etmektedir (Civil & Yıldız, 2010).

Türkiye’nin büyük bir kısmında erkek çocuklarının cinsellik konusunda kız çocuklarına oranla daha özgür ve ayrıcalıklı olarak yetiştirilmesi Türkiye’de cinsiyetler arasında ortaya çıkan tutum farklılıklarının önemli sebeplerindedir. Türkiye’de kız çocukları genel itibari ile baskı ve kontrol altında yetiştirilmekte, geleneksel cinsiyet rol beklentisine uygun bir şekilde büyütülmektedir (Duyan, 2004).

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada bekarete önem veren katılımcıların yüzdelik dilimi yüksek bulunmuştur. Araştırmacılar, bu sonucu çalışmaya katılan tüm öğrencilerin kız olması ile ilişkili olduğunu savunmuşlardır. Çalışmada, kırsal bölgelerde cinselliğin kızlar için tabu olarak görüldüğü ancak erkekler için böyle bir algının olmadığı, erkeklere bu konuda hoşgörülü yaklaşıldığı ifade edilmiştir. Yapılan çalışmaya göre, bu bakış açısı doğrultusunda yetiştirilen

kadınların bekaret kavramına dair ya da evlilik öncesi cinsel ilişki yaşanmasına dair fikirlerinin zaman içerisinde değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Yine bu çalışmada elde edilen sonuçlar öğrencilerin evlilik öncesi cinsel ilişki yaşanmasına ilişkin fikirleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmada katılımcılar erkeklerin evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamasını, kadınların evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamasına kıyasla daha normal bir durum olarak ifade etmiştir (Evcili, Cesur, Altun, Zarife, & Sümer, 2013).

Bununla birlikte diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de toplumsal, ekonomik, kültürel değişimler meydana gelmektedir. Küreselleşmenin de etkisiyle bu değişim hızlanmaktadır. Geçmişe kıyasla evlilik dışı cinsel ilişkide bulunma oranı giderek artmakta ve ilk cinsel ilişki yaşı gitgide düşmektedir (Sarpkaya, 2010). Örneğin üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ilk cinsel deneyim yaşama yaşı minimum 12, maksimum 26, ortalama 17 olarak bildirilmiştir (Akalper ve Eroğlu, 2015).

Atıcı (2019) tarafından yapılan bir çalışmada cinsellikle ilgili yetersiz bilgiye sahip olduğunu düşünen katılımcıların cinsel işlev bozukluğu düzeyi puanlarının daha yüksek olarak bulunmuştur. Yine Diker (2017) tarafından ülkemizde yapılan bir çalışmada cinsel işlev bozukluğuna sahip kadınların cinselliğe dair bilgi düzeylerinin daha az olduğu ve benlik saygılarının da cinsel işlev bozukluğu olmayan kadınlara oranla daha düşük olduğu ortaya konmuştur.

Aydemir ve ark. (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, vajinismus tanısı almayan kadınların ideal, sağlıklı ve dengeli cinsel tutuma sahip oldukları, vajinismus tanısı alan kadınların ise kendisini merkezde tutan cinsel yaşama sahip olduğu bildirilmiştir.

Avcıbay Vurğec (2020) yaptıkları bir çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin cinsel mitleri yüksek düzeyde onayladıklarını bildirmiştir. Buna ek olarak sağlıklı cinsel yaşam konusunda doğru bilgidan faydalanma oranlarının da düşük olduğu ortaya konulmuştur. Çocukluk ve ergenlik döneminde elde edilen yetersiz veya yanlış bilgiler, abartılı ve yanlış beklentiler, kişinin yetişkinlik dönemindeki cinsel tutumlarına da etki edecektir. Cinsellik hakkında kulaktan dolma, bilimsel olmayan, yanlış bilgileri engellemek adına profesyonellerin öncülüğünde

bilimsel, anlaşılır, yaş gruplarına özel tasarlanmış, sürdürülebilir cinsellik eğitimleri oluşturmak gereklidir. Avcıbay Vurgec (2020)'e göre cinsel mitler şöyle sıralanmaktadır:

1. Erkekler kadınlara oranla daha fazla cinsel dürtüye sahiptirler.
2. Erkek cinsel organının boyu ile zevk alma ve cinsel anlamdaki güç ile pozitif yönde ilişkilidir.
3. Erkeklerin sekse hayır demesi zordur, erkek her an sekse istekli ve hazırdır.
4. Cinsel birleşme yaşayan çift partnerlerinin arzularını her zaman bilebilirler.
5. Seksin başlayabilmesi için erkeğin harekete geçmesi gerekir.
6. Cinsel zevkin alınabilmesi için birleşmenin olması çok kritik öneme sahiptir.
7. Cinsel ilişkinin yaşanması esnasında partnerlerin birbirine aynı anda mastürbasyon yapması doğru değildir.
8. Penisin sertleşme sorunu yaşaması erkeğin partnerini çekici görmediğini gösterir.
9. Erkek kadına zevk vermenin yolunu iyi bilmektedir.
10. Cinsel birleşmede performansın ne düzeyde olduğu öneme sahiptir.
11. Cinsel ilişkide başarıya ulaşmak kritik öneme sahiptir. Cinsel ilişki esnasında konuşmak doğru değildir.
12. Cinsel ilişki yalnızca penisin vajinanın içinde olmasıdır.
13. Sıklıkla cinsel ilişki yaşamak erkek olmanın, cinsel gücün ve performansın göstergesidir.
14. Cinsel ilişkinin iyi ve güzel olması çiftlerin aynı esnada orgazm olmalarına bağlıdır.
15. Cinsel ilişkide yönetici olan ve her şeyi bilen erkektir.
16. Cinselliğin evrensel ve kesin doğruları bulunmaktadır.
17. Çiftler karşılıklı sevgi hissediyorlarsa cinsel ilişkiyi mutlaka zevkli yaşarlar.
18. Öpüşme, okunma, okşama, gibi yakınlıklar cinsel birleşme ile son bulmalıdır.

19. Konuşmamak cinselliğin doğal olarak oluştuğunu gösterir.
20. Cinselliğin öğrenilmesi zordur, doğal olarak bilinir.
21. Cinsellikte fantezilerin yaratılması doğru değildir.
22. Mastürbasyonun zararlı ve pis olduğu doğrudur.
23. Büyük ve sertleşen bir penis cinsellik için şarttır.
24. Kadının cinselliği başlatmaya yönelmesi ahlaksızlığın göstergesidir.
25. Kadınların orgazm olması için yalnızca penis hareketi gereklidir.

2.3.5. Cinsellekle İlişkili Sorunlar ve Diğer Sağlık Sorunlarının Ruh Sağlığı İle İlişkisi

Cinsellik kavramı kendi içerisinde psikolojik, kültürel, geleneksel, ahlaki, dini, antropolojik, politik ve ekonomik boyutları barındıran karmaşık bir bütündür. Bu sebepten dolayı cinsel probleme sahip bir bireye yaklaşımın bu farklı bakış açılarını içerisinde barındırıyor olması gereklidir. Biyolojik açıdan bakıldığında, cinsellik temel bir içgüdü olarak tanımlanır. Cinsel işlevler tüm vücudun katıldığı ve bedenün ürettiği 30'u aşkın hormon ve kimyasal maddenin karıştığı bir süreçtir. Bu sebepten dolayı sağlıklı ve mutlu bir cinsel yaşam sağlayabilmek için sağlıklı işleyen bir bedenün olması gereklidir. Psikolojik açıdan bakıldığında ise sağlıklı işleyen bir vücut cinselliğün sağlıklı yaşanması adına gerekli olan altyapıyı oluşturması açısından önemlidir ancak kişinin cinselliğün kiminle, nasıl, ne zaman, nerede olacağına ya da nasıl uyarılıp, nasıl doyuma ulaşacağını belirleyen ise insan psikolojisidir. Sosyokültürel açıdan bakıldığında ise kişinin içinde yaşadığı ve yetiştiği aile, yakın çevre, toplumsal gelenekler, dini inançlar, ahlaki tutumlar, psikolojik veya biyolojik bir neden olmasa dahi cinsel işlev bozukluklarına neden olabilmektedir (CETAD, 2006). Cinsel sağlığın bozulması ise aynı zamanda fiziksel sağlığın kesintiye uğraması ile sonuçlanabilmektedir. Hem kadın hem de erkek cinsiyeti için denilebilir ki; cinsel sağlığın bozulması ruhsal sağlığın, aile sağlığın ve sosyal sağlığın bozulmasına sebebiyet verebilir (Bozdemir & Sevgi, 2011).

Cinsel işlev bozukluklarının psikolojik ve bedensel (organik) sebepleri mevcuttur. Sorun bedensel veya ilaç kullanımı gibi bir organik sebepten dahi ortaya çıksa, zamanla psikolojik faktörler de tabloya ilave olabilmektedir ve böylece durum

içinden çıkılamaz bir hale gelebilmektedir. Cinsel işlev bozukluğuna neden olabilecek başka bir durum ise performans anksiyetesidir. Kişi cinsel istek, cinsel birleşme sıklığı, ereksiyon gibi konularda abartılı beklentiler içerisine girdiğinde ve bu beklentilerinin gerçekleşmemesi halinde yaşadığı performans anksiyetesi cinsel işlev bozukluklarına sebep olabilmektedir. Tüm bunlara ek olarak psikoseksüel gelişim dönemlerindeki aksaklıklar, yanlış öğrenilmiş cinsel davranışlar, yanlış veya eksik olan cinsel bilgi, cinsellik ile ilgili abartılı veya yanlış beklentiler, tutucu veya geleneksel yetiştirilme biçimi, suçluluk, utanma, günahkarlık hissi, eşler arasındaki iletişim sorunları ve uyumsuzluk, evlilik içerisindeki çatışmalar, eşin cinsel sorunlarının bulunması, eşte ya da bireyin kendisinde var olan başta depresyon olmak üzere çiftin cinsel yaşamlarını olumsuz olarak etkileyebilecek bir takım psikiyatrik sorunlar veya hastalıklar ve kişinin özellikle cinsel organlar olmak üzere kendi bedenine dair var olan olumsuz inanç ve düşünceleri de sıralanabilir (İncesu, Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları, 2004). Cinsel işlev bozukluklarının başlamasına sebebiyet veren etkenlere bedensel hastalıklar, ilaçlar ve yan etkileri, madde kullanımı, yaşlanma, gebelik, doğum, laktasyon örnek verilebilir. Cinsel işlev bozukluklarının sürdürülmesi ise partnerler arasında yaşanan iletişimsel problemler, çatışmalar, anksiyete, psikolojik ve psikiyatrik bozukluklar sebepleri ile görülebilir (Kıray, 2017) Psikolojik faktörlerin cinsel yaşamı etkilediği bilinmektedir. Özellikle depresyon her yaş grubunda cinsel yaşamı etkiler. Çocuklukta yaşanan travmalar, kişilik çatışmaları da cinsel yaşamı etkileyen diğer psikolojik etmenlerdir. (WP & Arcelus, 2001).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, bağlanma stilleri, çocukluk çağı travmaları ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Genel Tarama Modellerinden olan '*İlişkisel Tarama Modeli*' kullanılmıştır. Çok sayıda birim yer alan bir evrene yönelik genelleme yapılabilecek sonuçlar elde etmek için, evrenin tümü ya da bir parçası ile kurgulanan çalışmalara genel tarama modelleri denilmektedir. Bu türde uygulanan araştırmalar, geçmişte ya da şimdiki bir durumu değiştirmeden ve herhangi bir müdahale yapmadan ortaya koymayı amaçlayan araştırmalardır. İlişkisel tarama modeli ise bir ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiyi ve ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla kullanılan bir modeldir (Karasar, 2010).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2020-2021 yılında İstanbul'da yaşayan, yaşları 18-45 arasında değişen 220 kadın ve 192 erkek olmak üzere toplamda gönüllü 412 kişi oluşturmaktadır. Daha önce cinsel birliktelik (seks) deneyimi olmamak dışlama kriteri olarak alınmıştır.

Araştırmanın örneklem grubu belirlenirken elverişli örnekleme metodu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından yapılan örneklem büyüklüğü hesaplamaları temel alınmıştır. Bu örnekleme yöntemi, araştırma sürecinde kolayca ulaşabilen, zaman, iş gücü ya da maliyet bağlamında düşünüldüğünde araştırma için en basit şekilde ve kısa süre içerisinde istenilen boyutta bir örnek grubunu elde edilmesi temeline dayanmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2016).

3.3. Veri Toplama Araçları

Çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi konulu araştırmada çalışma grubunun sosyodemografik özellikleri hakkında veri toplamak amacıyla Sosyodemografik Veri Formu', katılımcıların çocukluk dönemi travmalarını ölçmek için "Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)", bağlanma stillerini belirlemek için "İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)"

ve cinsel tutumlarını belirlemek için de ‘Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-Kısa Form (HCTÖ-KF)’ kullanılmıştır.

3.3.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bilgilendirilmiş onam formu ile katılımcılardan çalışmaya katılmaya gönüllü olduklarına dair beyan ve izinleri alınmıştır. Katılımcıların kimlik bilgileri alınmamakla birlikte verilerin hiçbir kurum ve kuruluş ile paylaşılmayacağı belirtilmiştir. Bilgilendirilmiş onam formu Ek1 de yer almaktadır.

3.3.2. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan Sosyodemografik Bilgi Formu katılımcılara ait cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi, ilişki durumu, daha önce cinsel birliktelik yaşama durumu ve cinsel birlikteliğin ilk deneyimlendiği yaş gibi bilgilerin elde edilmesine yönelik soruları içermektedir. Sosyodemografik Bilgi Formu Ek2 de yer almaktadır.

3.3.3. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Bernstein vd (2003) tarafından çocukluk çağı travmalarını değerlendirmek üzere oluşturulan 28 maddeden oluşan, 1- 5 puan arasında derecelendirilen 5’li likert tipte bir ölçektir. Cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olarak 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar 5-25 aralığında, toplam puan ise 25-125 puan aralığında hesaplanmaktadır. Ölçekte bazı ters puanlanan maddeler bulunmaktadır (2, 5, 7, 13, 19, 26, 28). Ölçekten alınan puanlar bu maddeler çevrilerek hesaplanmaktadır. Cinsel istismara ilişkin sorular 20, 21, 23, 24, 27; fiziksel istismar 9, 11, 12, 15, 17; fiziksel ihmal 1, 4, 6, 2, 26, duygusal istismar 3, 8, 14, 18, 25 ve duygusal ihmale ilişkin sorular ise 5, 7, 13, 19, 28 numaralı maddelerden oluşmaktadır. Travmanın inkarını ölçmek amacıyla kullanılan minimizasyon boyutundaki 10, 16 ve 22 numaralı maddeler ise toplam puan hesaplanırken kullanılmamaktadır. Ölçeğin ayrı ayrı alt boyut puanları hesaplanabilmekle birlikte bu boyutlardan alınan puanlar toplanarak toplam puan da hesaplanabilmektedir. Ölçekteki alt boyutlardan alınan puanların artması ilgili boyutta yaşanan travmaların da arttığını göstermektedir.

Şar vd.,(2012) tarafından yapılan Türkçe’ye uyarlama çalışmasında ölçeğin yapı geçerliği incelenmiş, Bartlett Küresellik testi ($\chi^2 = 2594,53$, $SS=276$, $p<0,5$) sonucu anlamlı bulunmuş ve KMO katsayısı ,84 olarak hesaplanmıştır. Faktör analizi

sonucunda, ölçeğin varyansın %72,5'ini açıklayan beş faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Güvenirlik çalışmasında ise, ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .93 Guttman yarım test katsayısı .97 olarak hesaplanmaktadır. Alt boyutların güvenirlik katsayıları ise duygusal ihmal için .85; cinsel istismar için .73 duygusal istismar için .90; fiziksel istismar için .90 ve fiziksel ihmal için .77 şeklinde belirlenmiştir. Ölçek Ek 3'de yer almaktadır.

3.3.4.İlişki Ölçekleri Anketi

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından oluşturulan İlişki Ölçekleri Anketi 30 maddeden oluşan 7'li likert tipinde geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçekte bulunan 17 madde ile ölçeği dolduran kişilerin bağlanma stiline belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ölçeğe verilen yanıtlar, 1 (beni hiç tanımlamıyor) ile 7 (tamıyla beni tanımlıyor) aralığında değerlendirilmektedir. Ölçeğin boyut madde dağılımı; Güvenli Bağlanma: 3, 7, 8, 10, 17, Korkulu Bağlanma: 1, 4, 9, 14, Kayıtsız Bağlanma: 2, 5, 12, 13, 16, Saplantılı Bağlanma: 5, 6, 11, 15 şeklindedir. Güvenli bağlanma boyutundan en az 5 ve en fazla 35; kayıtsız bağlanma boyutundan en az 4 ve en fazla 28; korkulu bağlanma boyutundan en az 4 ve en fazla 28; saplantılı bağlanma boyutunda ise en az 4 en fazla 28 puan alınabilmektedir. Ölçekten bağlanma stilleri için alt boyut puanları hesaplanmakta olup toplam puan alınamamaktadır. Bağlanma boyutlarından alınan puanların artması bireyin o bağlanma stiline daha yakın olduğunu göstermektedir.

İlişki Ölçekleri Anketi'nin ülkemizdeki geçerlik ve güvenirlik çalışması Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerliliğine kriter geçerliliği ile bakılmış ve bağlanma stillerini ölçmede kullanılan diğer bir ölçüm aracı olan İlişki Anketi ile 0.49-0.61. düzeyinde anlamlı ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Yapılan güvenirlik çalışmasında ise çalışmada alt boyutlar için test tekrar test güvenirlik katsayısının ise 54 ile .78 aralığında olduğu hesaplanmıştır. Ölçek Ek 4'de yer almaktadır.

3.3.5.Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği- Kısa Form

Hendrick ve Hendrick (1987)'e ait olmakla birlikte, ölçek ilerleyen dönemlerde Hendrick vd., (2006)'nın çalışmasında tekrar düzenlenmiştir. Cinsel tutumları ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'li Likert türünde (1=Kesinlikle Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum) bir ölçektir. 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ve 10. maddeleri içeren "Onaylayıcılık" (10 madde), ikinci olarak

11,12 ve 13. maddelerden oluşan Doğum Kontrolü (3 madde), üçüncü olarak 14,15,16,17 ve 18. maddelerden oluşan "Paylaşım" (5 madde) ve son olarak 19,20,21,22 ve 23. maddelerden oluşan "Araç Olarak Değerlendirme" (5 madde) şeklinde sıralanan 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten hem alt boyut puanları hem de toplam puan hesaplanabilmektedir.

Ölçeğin Türkçe formunun uyarlama çalışması Totan vd. (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmasında yapı geçerliği değerlendirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin uyum iyiliği katsayılarının kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüştür ($\chi^2 = 948.9$ sd=222, $\chi^2 /sd=4.28$, CFI= 0.94, NFI=0.92, IFI=0.94, GFI=0.90, RMSEA= 0.061, RMR=0.067) Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı onaylayıcılık boyutu için 0.86, doğum kontrolü için 0.84, paylaşım için 0.66, araç olarak değerlendirme için 0.69 ve genel toplam için 0.85 olarak belirlenmiştir. Ölçek Ek 5'de yer almaktadır.

3.3. Veri Toplama Süreci

Bu tez çalışması İstanbul ilinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 25.02.2021 tarihinde 2021-06-42 no'lu izin alınmıştır. Anket ve formlar katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınması sonrasında uygulanmıştır. Çalışmada veri elde etmek amacıyla Google formlar aracılığıyla online platform kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Veri analizleri SPSS 22 sosyal bilimler için istatistik paket programı ile yapılmıştır. Verilerin betimsel olarak analiz edilmesinde frekans ve yüzde değerleri, standart sapma ve ortalamalar kullanılmıştır. Verilerde normal dağılımın olup olmadığını incelemek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık ve Basıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Çalışmamızda veriler normal dağılım göstermektedir. Bundan dolayı parametrik testler kullanılmıştır. Parametrik testlerin sayıltılarının karşılanmadığında ise parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Grupların farklılık gösterip göstermediğini incelemek için Kruskal Wallis H Testi, Tek Yönlü Anova analizi ve Bağımsız Gruplar T test tercih edilmiştir. Değişkenler arası ilişkinin belirlenmesi için Spearman ve Pearson Korelasyon Analizi, değişkenlerin yordayıcı etkilerini incelemek için de çoklu doğrusal regresyon analiz

yöntemi tercih edilmiştir. Bonferroni Düzeltmesi ve Post hoc için Scheffe testi kullanılmaktadır. Varyanslarda homojenlik olmadığı durumda t testi istatistik yöntemleri tercih edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Betimleyici Verilerin Analizi

Çalışmanın bu bölümünde betimleyici veriler bulunmaktadır. Çalışmaya dahil edilen bireylerin sosyo-demografik özellikleri ile ilişkili frekans ve yüzde değerleri, çalışmada kullanılan ölçeklerin en yüksek-en düşük değerleri, standart sapmalar, ortalamalar ve çarpıklık-basıklık değerleri sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	220	53,4
	Erkek	192	46,6
	Toplam	412	100,0
Yaş	18-24	61	14,8
	25-30	219	53,2
	31-45	132	32,0
	Toplam	412	100,0
Eğitim Durumu	Ortaokul/Lise	11	2,7
	Ön Lisans	26	6,3
	Lisans	219	53,2
	Yüksek Lisans	139	33,7
	Doktora	17	4,1
	Toplam	412	100,0
Gelir Düzeyi	2324 TL ve altı	85	20,6
	2325 TL – 5000 TL	125	30,3
	5000 TL -7500 TL	91	22,1
	7500 TL – 10000 TL	45	10,9
	10000 TL ve üzeri	66	16,0
	Toplam	412	100,0
İlişki Durumu	Evliyim	122	29,6
	Romantik ilişki yaşadığım bir partnerim var	122	29,6
	Bir partnerim yok	168	40,8
	Toplam	412	100,0
Cinsel Birlikteliğin (Seks)	17 yaş ve altı	95	23,1
İlk Kez Yaşandığı Yaş	18-24	253	61,4
	25-32	64	15,5
	Toplam	412	100,0

Tablo 3’de katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine dair sonuçlar yer almaktadır. Araştırma grubu 412 bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların 220’si (%53,4) kadın ve 192’si (%46,6) erkek olarak dağılım göstermektedir.

Katılımcıların 61'i (%14,8) 18-24; 219'u (%53,2) 25-30; 132'si (%32,0) ise 31-45 yaş aralığındadır. Ortaokul/lise mezunu 11 (%2,7); ön lisans düzeyinde eğitimi olan 26 (%6,3); lisans düzeyinde eğitimi olan 219 (%53,2); yüksek lisans düzeyinde eğitimi olan 139 (%33,7) ve doktora düzeyinde eğitimi olan 17 (%4,1) katılımcı bulunmaktadır.

Gelir düzeyine göre, 85 (%20,6) katılımcı 2324 TL ve altı; 125 katılımcı (%30,3) 2325 TL-5000 TL; 91 (%22,1) katılımcı 5000 TL-7500 TL; 45 katılımcı (%10,9) 7500 TL ve 10000 TL ve 66 katılımcı (%16,0) 10000 TL ve üzeri aylık gelir düzeyine sahiptir. Evli olan 122 (%29,6); romantik ilişki yaşadığı bir partneri olan 122 (%29,6) ve bir partneri olmayan 168 (%40,8) katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların 95'i (%23,1) ilk cinsel birlikteliğini 17 yaş ve altında; 253'ü (%61,4) 18-24 yaş aralığında; 64'ü (%15,5) ise 25-32 yaş aralığında yaşadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 3. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi için cronbach's alfa güvenirlik analizi sonuçları

Ölçekler	Cronbach's Alfa
HCTÖ-onaylayıcılık-	,896
HCTÖ-doğum Kontrolü-	,778
HCTÖ-paylaşım-	,703
HCTÖ-araç olarak değerlendirme-	,646
HCTÖ-toplam	,871
ÇÇTÖ-minimizasyon	,680
ÇÇTÖ-duygusal ihmal	,866
ÇÇTÖ-duygusal istismar	,826
ÇÇTÖ-fiziksel istismar	,877
ÇÇTÖ-cinsel istismar	,854
ÇÇTÖ-fiziksel ihmal	,593
ÇÇTÖ	,908
Güvenli Bağlanma-İÖ	,414
Korkulu Bağlanma-İÖA	,706
Saplantılı Bağlanma-İÖA	,344

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği; İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi

Tablo 3’de belirtildiği üzere Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF onaylayıcılık alt boyutu için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,896; doğum Kontrolü için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,778; paylaşım için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,703; araç olarak değerlendirme için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,646; Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-toplam için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,871 olarak hesaplanmıştır.

Çocukluk Çağı Travmaları minimizasyon alt boyutu için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,680; duygusal ihmal için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,866; duygusal istismar için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,826; fiziksel istismar için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,877; cinsel istismar için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,854; fiziksel ihmal için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,593; Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,908 olarak hesaplanmıştır.

İlişki Ölçekleri Anketi alt boyutları için Cronbach’s Alfa güvenilirlik analizi sonuçları ise şu şekildedir: İÖA-güvenli bağlanma alt boyutu için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,414; korkulu bağlanma için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,706; saplantılı bağlanma için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,344; kayıtsız bağlanma için Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı ,631 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları için betimleyici istatistikler

Ölçekler	Min	Maks	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Onaylayıcılık-HCTÖ	10	50	31,67	9,45	-,147	-,707
Doğum Kontrolü-HCTÖ	6	15	13,15	1,88	-,869	,655
Paylaşım-HCTÖ	5	25	17,43	3,56	-,094	-,163
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	5	25	16,34	3,46	-,058	,256
HCTÖ	35	115	78,59	13,50	,016	-,144

Tablo 3'te Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyutlarının en yüksek ve en düşük puanları, basıklık ve çarpıklık puanları, standart sapmalar ve ortalamalar yer almaktadır.

Onaylayıcılık alt boyutunun puan aralığı 10-50 arası olup, ortalama= 31,67 ve standart sapma= 9,45, çarpıklık= -,147 ve basıklık= -,707 olarak hesaplanmıştır. Doğum kontrolü alt boyutunun puan aralığı 6-15 arası olup, ortalama= 13,15 ve standart sapma= 1,88, çarpıklık= -,869 ve basıklık= ,655 olarak saptanmıştır. Paylaşım alt boyutunun puan aralığı 5-25 arası olup, ortalama= 17,43 ve standart sapma= 3,56, çarpıklık= -,094 ve basıklık= -,163 olarak tespit edilmiştir. Araç Olarak Değerlendirme alt boyutunun puan aralığı 5-25 arası olup, ortalama= 16,34 ve standart sapma= 3,46, çarpıklık= -,058 ve basıklık= ,256 olarak tespit edilmiştir. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği toplam puanları aralığı 35-115 arası olup, ortalama= 78,59 ve standart sapma= 13,50, çarpıklık= ,016 ve basıklık= -,144 olarak saptanmıştır.

Tablo 5. Çocukluk çağı travmaları ölçeği toplam ve alt boyut puanları için betimleyici istatistikler

Ölçekler	Min	Maks	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Minimizasyon ÇÇTÖ	0	3	,75	1,00	1,010	-,333
Duygusal İhmal ÇÇTÖ	5	25	10,34	4,66	,802	-,107
Duygusal İstismar ÇÇTÖ	5	24	8,42	4,19	1,525	1,886
Fiziksel İstismar ÇÇTÖ	5	23	6,33	2,97	3,022	10,126
Cinsel İstismar ÇÇTÖ	5	24	7,29	3,86	1,993	3,415
Fiziksel İhmal ÇÇTÖ	5	20	6,50	2,34	2,408	7,488
ÇÇTÖ	25	93	38,88	14,08	1,559	2,107

Tablo 4'te Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam ve alt boyutlarının en yüksek ve en düşük puanları, basıklık ve çarpıklık puanları, standart sapmalar ve ortalamalar yer almaktadır.

Minimizasyon alt boyutunun puan aralığı 0-3 arası olup, ortalama= ,75 ve standart sapma= 1,00, çarpıklık= 1,010 ve basıklık= -,333; Duygusal İhmal alt boyutunun puan aralığı 5-25 arası olup, ortalama= 10,34 ve standart sapma= 4,66, çarpıklık= ,802 ve basıklık= -,107; Duygusal İstismar alt boyutunun puan aralığı 5-24 arası olup, ortalama= 8,42 ve standart sapma= 4,19, çarpıklık= 1,525 ve basıklık= 1,886; Fiziksel İstismar alt boyutunun puan aralığı 5-23 arası olup, ortalama= 6,33 ve standart sapma= 2,97, çarpıklık= 3,022 ve basıklık= 10,126; Cinsel İstismar alt

boyutunun puan aralığı 5-24 arası olup, ortalama= 7,29 ve standart sapma= 3,86, çarpıklık= 1,993 ve basıklık= 3,415; Fiziksel İhmal alt boyutunun puan aralığı 5-20 arası olup, ortalama= 6,50 ve standart sapma= 2,34, çarpıklık= 2,408 ve basıklık= 7,488; Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam puanı aralığı 25-93 arası olup, ortalama= 38,88 ve standart sapma= 14,08, çarpıklık= 1,559 ve basıklık= 2,107 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6. İlişki ölçekleri anketi toplam ve alt boyut puanları için betimleyici istatistikler

Ölçekler	Min	Maks	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Güvenli Bağlanma-İÖA	1,60	7	4,40	1,03	-,057	-,201
Korkulu Bağlanma-İÖA	1	7	4,02	1,31	,029	-,389
Saplantılı Bağlanma-İÖA	1	7	4,10	1,08	-,310	,363
Kayıtsız Bağlanma-İÖA	2,80	7	4,92	1,04	,209	-,688

Tablo 5’de İlişki Ölçekleri Anketi Ölçeği toplam ve alt boyutlarının en yüksek ve en düşük puanları, basıklık ve çarpıklık puanları, standart sapmalar ve ortalamalar yer almaktadır.

Güvenli Bağlanma alt boyutunun puan aralığı 1,60-7 arası olup, ortalama= 4,40 ve standart sapma= 1,03, çarpıklık= -,057 ve basıklık= -,201; Korkulu Bağlanma alt boyutunun puan aralığı 1-7 arası olup, ortalama= 4,02 ve standart sapma= 1,31, çarpıklık= ,029 ve basıklık= -,389; Saplantılı Bağlanma alt boyutunun puan aralığı 1-7 arası olup, ortalama= 4,10 ve standart sapma= 1,08, çarpıklık= -,310 ve basıklık= ,363; Kayıtsız Bağlanma alt boyutunun puan aralığı 2,80-7 arası olup, ortalama= 4,92 ve standart sapma= 1,04, çarpıklık= ,209 ve basıklık= -,688 olarak saptanmıştır.

4.2. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarında sosyo-demografik değişkenler açısından farklılaşma olup olmadığına dair analizlere yer verilmiştir.

Tablo 7. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre incelenmesine yönelik bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Onaylayıcılık-HCTÖ	Kadın	220	28,35	8,86	-8,216	410	,000**

	Erkek	192	35,47	8,66			
Doğum Kontrolü-HCTÖ	Kadın	220	13,41	1,81	2,995	410	,003*
	Erkek	192	12,86	1,91			
Paylaşım-HCTÖ	Kadın	220	17,28	3,58	-,930	410	,353
	Erkek	192	17,60	3,53			
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	Kadın	220	16,28	3,32	-,378	410	,706
	Erkek	192	16,41	3,61			
HCTÖ-toplam	Kadın	220	75,32	12,89	-5,446	410	,000**
	Erkek	192	82,34	13,24			

*p<.05; **p<.01; ^a Varyanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t Değeri; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 6'da Hendrick Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Bağımsız Gruplar t- Testi sonuçları verilmiştir.

Onaylayıcılık ($t_{(410)} = -8,216$; $p < ,01$), Doğum Kontrolü ($t_{(410)} = 2,995$; $p < ,01$) alt boyutları ve HCTÖ toplam ($t_{(410)} = -5,446$; $p < ,01$) puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma gösterdiği saptanmıştır. Onaylayıcılık alt boyutu ve HCTÖ toplam puanları, erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Doğum Kontrolü alt boyut puanları ise kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur.

Paylaşım ve Araç Olarak Değerlendirme alt boyutları puanları ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmamaktadır ($p > ,05$).

Tablo 8. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının yaşa göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	sd	p	Fark
Onaylayıcılık-HCTÖ	(1).18-24	61	33,11	8,71	,914	2 409	,402	-
	(2).25-30	219	31,26	9,99				
	(3).31-45	132	31,67	8,84				
Doğum Kontrolü-HCTÖ	(1).18-24	61	13,66	1,47	2,591	2 409	,076	-
	(2).25-30	219	13,07	2,03				
	(3).31-45	132	13,06	1,76				
Paylaşım-HCTÖ	(1).18-24	61	17,28	3,67	,409	2 409	,665	-
	(2).25-30	219	17,33	3,61				

	(3).31-45	132	17,66	3,43				
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	(1).18-24	61	16,93	3,20				-
	(2).25-30	219	16,09	3,63	1,599	2	,203	
	(3).31-45	132	16,48	3,25		409		
HCTÖ-toplam	(1).18-24	61	80,98	12,17				-
	(2).25-30	219	77,75	14,38	1,411	2	,245	
	(3).31-45	132	78,87	12,48		409		

*p<.05; **p<.01; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 7’de Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Tek Yönlü ANOVA analizi sonuçları verilmiştir.

Onaylayıcılık, Doğum Kontrolü, Paylaşım, Araç Olarak Değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanlarının yaş değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma göstermediği saptanmıştır. (p>.05).

Tablo 9. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının eğitim durumuna göre incelenmesine yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p	Fark
Onaylayıcılık-HCTÖ	(1).Ortaokul/Lise	11	104,82				1<3
	(2).Ön Lisans	26	187,65	7,947	3	,047*	1<4
	(3).Lisans	219	200,67				
	(4).Lisansüstü	139	203,10				
Doğum Kontrolü-HCTÖ	(1). Ortaokul/Lise	11	125,14				
	(2).Ön Lisans	26	178,15	6,745	3	,080	
	(3).Lisans	219	198,34				
	(4).Lisansüstü	139	206,95				
Paylaşım-HCTÖ	(1). Ortaokul/Lise	11	158,77				
	(2).Ön Lisans	26	193,65	1,639	3	,651	
	(3).Lisans	219	201,81				
	(4).Lisansüstü	139	195,91				
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	(1). Ortaokul/Lise	11	200,32				
	(2).Ön Lisans	26	194,62	1,734	3	,629	
	(3).Lisans	219	191,92				
	(4).Lisansüstü	139	208,02				
HCTÖ-toplam	(1). Ortaokul/Lise	11	117,77				
	(2).Ön Lisans	26	184,83	6,238	3	,101	
	(3).Lisans	219	199,66				

*p<.05; **p<.01; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 8’de Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının eğitim durumu değişkeni açısından Kruskal Wallis H Testi kullanılarak yapılan karşılaştırmaya dair sonuçlar verilmiştir.

Onaylayıcılık ($H_{(3)}=7,947$; $p<,05$) alt boyut puanları eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Ortaokul/lise mezunları lisans ve lisansüstü eğitime sahip olanlara göre daha düşük onaylayıcılık puanlarına sahiplerdir.

Doğum Kontrolü, Paylaşım, Araç Olarak Değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanlarının eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 10. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	sd	p	Fark
Onaylayıcılık-HCTÖ	(1).2324 TL ve altı	85	31,47	9,21	3,044	4 407	,017*	2<5
	(2).2325 TL – 5000 TL	125	30,16	9,16				
	(3).5000 TL -7500 TL	91	31,34	9,98				
	(4).7500 TL – 10000 TL	45	31,91	10,60				
	(5).10000 TL ve üzeri	66	35,08	8,04				
Doğum Kontrolü-HCTÖ	(1).2324 TL ve altı	85	13,44	1,89	1,198	4 407	,311	
	(2).2325 TL – 5000 TL	125	13,22	1,80				
	(3).5000 TL -7500 TL	91	12,96	1,99				
	(4).7500 TL – 10000 TL	45	13,24	1,90				
	(5).10000 TL ve üzeri	66	12,86	1,82				
Paylaşım-HCTÖ	(1).2324 TL ve altı	85	16,53	3,67	2,777	4 407	,027*	1<5
	(2).2325 TL – 5000 TL	125	17,69	3,77				
	(3).5000 TL -7500 TL	91	17,68	3,42				
	(4).7500 TL – 10000 TL	45	16,80	3,22				
	(5).10000 TL ve üzeri	66	18,18	3,21				
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	(1).2324 TL ve altı	85	16,18	3,51	,509	4 407	,729	
	(2).2325 TL – 5000 TL	125	16,49	3,66				
	(3).5000 TL -7500 TL	91	15,98	3,20				

	(4).7500 TL – 10000 TL	45	16,69	3,68				
	(5).10000 TL ve üzeri	66	16,52	3,20				
	(1).2324 TL ve altı	85	77,61	12,66				
	(2).2325 TL – 5000 TL	125	77,56	13,57				
HCTÖ-toplam	(3).5000 TL -7500 TL	91	77,96	14,69	1,841	4		,120
	(4).7500 TL – 10000 TL	45	78,64	14,85				
	(5).10000 TL ve üzeri	66	82,64	11,17				

*p<.05; **p<.01; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 9’da Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre karşılaştırılmasına yönelik Tek Yönlü ANOVA analizi sonuçları verilmiştir.

Onaylayıcılık ($F_{(4, 407)}=3,044$, $p<,05$) ve Paylaşım ($F_{(4, 407)}=2,777$, $p<,05$) alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. 10000 TL ve üzeri geliri olanlar 2324 TL-5000 TL geliri olanlara göre daha yüksek Onaylayıcılık puanlarına, 2324 TL ve altı geliri olanlara göre daha yüksek Paylaşım puanlarına sahiplerdir.

Doğum Kontrolü, Araç Olarak Değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanlarının gelir düzeyi değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 11. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının ilişki durumuna göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	sd	p	Fark
Onaylayıcılık- HCTÖ	(1).Evli	122	28,08	9,72	13,958	2 409	,000**	1<2
	(2).Bir Partneri Var	122	32,44	8,90				1<3
	(3).Bir Partneri Yok	168	33,71	8,93				
Doğum Kontrolü- HCTÖ	(1).Evli	122	13,13	1,87	3,999	2 409	,019*	3<2
	(2).Bir Partneri Var	122	13,52	1,81				
	(3).Bir Partneri Yok	168	12,90	1,90				
Paylaşım- HCTÖ	(1).Evli	122	17,07	3,43	1,362	2 409	,257	-
	(2).Bir Partneri Var	122	17,34	3,50				
	(3).Bir Partneri Yok	168	17,76	3,68				
	(1).Evli	122	16,21	3,26	1,232	2	,293	-

Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	(2).Bir Partneri Var	122	16,75	3,41		409		
	(3).Bir Partneri Yok	168	16,13	3,62				
HCTÖ-toplam	(1).Evli	122	74,50	13,43				1<2
	(2).Bir Partneri Var	122	80,05	12,87	8,277	2	,000**	1<3
	(3).Bir Partneri Yok	168	80,50	13,43		409		

*p<.05; **p<.01; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 10’da Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının ilişki durumuna göre karşılaştırılmasına yönelik Tek Yönlü ANOVA analizi sonuçları verilmiştir.

Onaylayıcılık ($F_{(2,409)}=13,958$, $p<,01$), Doğum Kontrolü ($F_{(2,409)}=3,999$, $p<,05$) alt boyut ve HCTÖ toplam ($F_{(2,409)}=8,277$, $p<,01$) puanlarının ilişki durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Evli olanlar, bir partneri olan ve olmayanlara göre daha düşük onaylayıcılık ve HCTÖ toplam puanlarına sahiplerdir. Bir partneri olanlar, bir partneri olmayanlara göre daha yüksek Doğum kontrolü puanlarına sahiplerdir.

Paylaşım ve Araç Olarak Değerlendirme alt boyutları puanlarının ilişki durumu değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 12. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının cinsel birlikteliğin ilk kez yaşandığı yaşa göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	Sd	p	Fark
Onaylayıcılık-HCTÖ	(1).17 ve altı	95	36,32	9,05	20,875	2	,000**	2<1
	(2).18-24	253	31,04	9,06				3<1
	(3).25 ve üzeri	64	27,25	8,86				3<2
Doğum Kontrolü-HCTÖ	(1).17 ve altı	95	13,12	1,84	,080	2	,923	
	(2).18-24	253	13,18	1,80				
	(3).25 ve üzeri	64	13,09	2,21				
Paylaşım-HCTÖ	(1).17 ve altı	95	18,44	3,44	5,216	2	,006**	2<1
	(2).18-24	253	17,08	3,42				
	(3).25 ve üzeri	64	17,31	4,02				
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	(1).17 ve altı	95	16,78	3,64	2,343	2	,097	
	(2).18-24	253	16,36	3,34				
	(3).25 ve üzeri	64	15,58	3,55				
HCTÖ-toplam	(1).17 ve altı	95	84,65	13,99	16,344	2	,000**	2<1
	(2).18-24	253	77,67	12,88				3<1
	(3).25 ve üzeri	64	73,23	12,07				

*p<.05; **p<.01; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 11’de Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının cinsel birlikteliğin (seks) ilk kez yaşandığı yaşa göre karşılaştırılmasına yönelik Tek Yönlü ANOVA analizi sonuçları verilmiştir.

Onaylayıcılık ($F_{(2,409)}=20,875$, $p<,01$), Paylaşım ($F_{(2,409)}=5,216$, $p<,01$) alt boyut ve HCTÖ toplam ($F_{(2,409)}=16,344$, $p<,01$) puanlarının cinsel birlikteliğin (seks) ilk kez yaşandığı yaşa göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. İlk kez 25 yaş ve üzerinde cinsel birliktelik yaşayanlar 18-24 ve 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşük onaylayıcılık puanlarına sahiplerdir. İlk kez 18-24 yaşında cinsel birliktelik yaşayanlar, 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşük onaylayıcılık ve paylaşım puanlarına sahiplerdir. İlk kez 18-24 ve 25 ve üzeri yaşında cinsel birliktelik yaşayanlar 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşük cinsel tutumlar toplam puanlarına sahiplerdir.

Doğum Kontrolü ve Araç Olarak Değerlendirme alt boyutları puanlarının cinsel birlikteliğin (seks) ilk kez yaşandığı yaş değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p>,05$).

4.3. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF Toplam Ve Alt Boyut Puanlarının, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Alt Boyut Ve Toplam Puanları Ve İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puanları ile Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanlarının, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği alt boyut ve toplam puanları ve İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanları ile arası ilişkinin analiz edilmesine dair Pearson korelasyon analizlerine yer verilmiştir.

Tablo 13. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Spearman korelasyon analizi sonuçları

Ölçekler	Değer	Onaylayıcılık- HCTÖ	Doğum Kontrolü- HCTÖ	Paylaşım- HCTÖ	Araç Olarak Değerlendirme- HCTÖ	HCTÖ- toplam
Minimizasyon	r	,033	-,063	,122*	,078	,076
ÇÇTÖ	p	,506	,199	,013	,115	,122
Duygusal	r	,042	,028	,034	,025	,038
İhmal ÇÇTÖ	p	,393	,578	,495	,616	,436

Duygusal İstismar	r	,037	,069	,095	,040	,070
ÇÇTÖ	p	,452	,159	,054	,415	,158
Fiziksel İstismar	r	,023	-,060	,055	,036	,027
ÇÇTÖ	p	,636	,222	,262	,461	,589
Cinsel İstismar	r	-,020	,052	,075	-,041	,008
ÇÇTÖ	p	,680	,295	,127	,402	,871
Fiziksel İhmal	r	-,001	-,074	,067	-,058	-,015
ÇÇTÖ	p	,988	,136	,174	,241	,755
ÇÇTÖ	r	,038	,033	,094	,021	,053
ÇÇTÖ	p	,444	,501	,057	,671	,279

*p<.05; **p<.01; ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 12’de Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Toplam ve alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Spearman korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

HCTÖ-Paylaşım alt boyutu ile ÇÇTÖ-minimizasyon (r=,122; p<,05) alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde, pozitif bir korelasyon bulunmaktadır.

HCTÖ-Onaylayıcılık alt boyut puanı ile ÇÇTÖ-minimizasyon, duygusal ihmal, fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal alt boyut ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır (p>,05).

HCTÖ-Doğum kontrolü alt boyut puanı ile ÇÇTÖ-minimizasyon, duygusal ihmal, fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal alt boyut ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır (p>,05).

HCTÖ-Paylaşım alt boyut puanı ile ÇÇTÖ-duygusal ihmal, fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal alt boyut ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır (p>,05).

HCTÖ-Araç olarak değerlendirme alt boyut puanı ile minimizeasyon, duygusal ihmal, fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal alt boyut ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır (p>,05).

Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği toplam puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon, duygusal ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal alt boyut ve çocukluk çağı travmaları ölçeği toplam puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 14. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları ile İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanları arasındaki ilişkilerinin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları

Ölçekler	Değer	Güvenli Bağlanma-İÖA	Korkulu Bağlanma- İÖA	Saplantılı Bağlanma- İÖA	Kayıtsız Bağlanma- İÖA
Onaylayıcılık-HCTÖ	r	,032	-,001	-,091	,180**
	p	,520	,989	,065	,000
Doğum Kontrolü-HCTÖ	r	,061	-,021	,028	,129**
	p	,216	,678	,576	,009
Paylaşım-HCTÖ	r	-,075	,037	,058	,069
	p	,128	,455	,244	,160
Araç Olarak Değerlendirme-HCTÖ	r	-,079	,050	-,131**	,105*
	p	,109	,313	,008	,032
HCTÖ-toplam	r	-,009	,019	-,078	,189**
	p	,851	,699	,113	,000

* $p<,05$; ** $p<,01$; İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 13’de Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam ve alt boyut puanları ile İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

İÖA-Saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-araç olarak değerlendirme ($r=-,131$; $p<,01$) alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon bulunmaktadır. İÖA-Saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım alt boyut ve HCTÖ-toplam puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır ($p>,05$).

İÖA-Kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık ($r=,180$; $p<,01$), doğum kontrolü ($r=,129$; $p<,01$), araç olarak değerlendirme ($r=,105$; $p<,05$) ve HCTÖ-toplam ($r=,189$; $p<,01$) puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki

bulunmaktadır. İÖA-Kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-paylaşım alt boyut puanları arası anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır ($p>,05$).

İÖA-Güvenli bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyut ve HCTÖ- toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>,05$).

İÖA-Korkulu bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyut ve HCTÖ- toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>,05$).

Tablo 15. İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Spearman korelasyon analizi sonuçları

Ölçekler	Değer	Güvenli Bağlanma- İÖA	Korkulu Bağlanma- İÖA	Saplantılı Bağlanma- İÖA	Kayıtsız Bağlanma-İÖA
Minimizasyon	r	,224**	-,236**	-,141**	-,074
ÇÇTÖ	p	,000	,000	,004	,133
Duygusal İhmal	r	-,282**	,263**	,089	,153**
ÇÇTÖ	p	,000	,000	,072	,002
Duygusal İstismar	r	-,315**	,362**	,170**	,194**
ÇÇTÖ	p	,000	,000	,001	,000
Fiziksel İstismar	r	-,158**	,174**	,039	,086
ÇÇTÖ	p	,001	,000	,428	,082
Cinsel İstismar	r	-,120*	,234**	,093	,094
ÇÇTÖ	p	,015	,000	,059	,056
Fiziksel İhmal	r	-,113*	,172**	,038	,072
ÇÇTÖ	p	,022	,000	,443	,145
ÇÇTÖ-toplam	r	-,295**	,337**	,135**	,172**
	p	,000	,000	,006	,000

* $p<,05$; ** $p<,01$; ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi

Tablo 14’de İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Toplam ve alt boyut puanlarının ilişkilerinin incelenmesine yönelik Spearman korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

İÖA-Güvenli bağlanma alt boyutu puanları, ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyutu puanları ile anlamlı şekilde pozitif korelasyon göstermektedir ($r=,224$; $p<,01$). Güvenli

bağlanma puanları ile duygusal ihmal ($r=-,282$; $p<,01$), duygusal istismar ($r=-,315$; $p<,01$), fiziksel istismar ($r=-,158$; $p<,01$), cinsel istismar ($r=-,120$; $p<,01$), fiziksel ihmal ($r=-,113$; $p<,01$) alt boyutları ve ÇÇTÖ toplam ($r=-,295$; $p<,01$) puanları arasında anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon bulunmaktadır.

İÖA-Korkulu bağlanma alt boyutu puanları, ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyutu puanları ile anlamlı şekilde negatif korelasyon göstermektedir ($r=-,236$; $p<,01$). Korkulu bağlanma puanları ile duygusal ihmal ($r=,263$; $p<,01$), duygusal istismar ($r=,362$; $p<,01$), fiziksel istismar ($r=,174$; $p<,01$), cinsel istismar ($r=,234$; $p<,01$), fiziksel ihmal ($r=,172$; $p<,01$) alt boyutları ve ÇÇTÖ toplam ($r=,337$; $p<,01$) puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmaktadır.

İÖA-Saplantılı bağlanma alt boyutu puanları, ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyutu puanları ile anlamlı şekilde negatif korelasyon göstermektedir ($r=-,141$; $p<,01$). Saplantılı bağlanma puanları ile duygusal istismar ($r=,170$; $p<,01$) alt boyutu ve ÇÇTÖ toplam ($r=,135$; $p<,01$) puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. Saplantılı bağlanma alt boyutu puanları ile duygusal ihmal, fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>,05$).

İÖA-Kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-duygusal ihmal ($r=,153$; $p<,01$), duygusal istismar ($r=,194$; $p<,01$) alt boyutları ve ÇÇTÖ toplam ($r=,172$; $p<,01$) puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. Kayıtsız bağlanma alt boyutu puanları ile minimizeasyon, fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>,05$).

4.4. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine yönelik bulguların analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 16. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği alt boyut puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-paylaşım alt boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata B	F	t	p
	Sabit	1	,46		3	,
		5,685	4		3,837	000
Paylaşım HCTÖ	Minimizasyon-ÇÇTÖ	,	,18	,	3	,
		640	2	180	,517	000**
	Duygusal İstismar-ÇÇTÖ	,	,04	,	3	,
		151	3	177	,462	001**

R= ,207 R²= ,043 Sd:2/407 F: 9,155 p=,000**

*p<.05; **p<.01; ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; HCTÖ: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Tablo 16'da Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği alt boyut puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği Paylaşım alt boyutu puanları üzerine olan yordayıcı etkinin belirlenmesi amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Oluşturulan modelin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır (F_(2, 407)=9,155, p<,01). Model, HCTÖ-paylaşım alt boyutu puanları varyansının %4,3'ünü açıklamaktadır. ÇÇTÖ-minimizasyon puanlarının paylaşım puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = ,180$, t =3,517, p<,01). Duygusal istismar alt boyut puanlarının paylaşım alt boyut puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = ,177$, t =3,462, p<,01).

Tablo 17. İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Standart Hata		B	t	p
		B	Hata			
	Sabit	6,981	6,67	1,034	1,000	,000
Henrick Cinsel Tutum Ölçeği-toplam	Korkulu Bağlanma-İÖA	1,520	,686	-,147	-2,218	,027*
	Kayıtsız Bağlanma-İÖA	3,606	,853	,277	4,226	,000**

R= ,220 R²= ,048 Sd:2/407 F: 5,172 p=.000**

*p<.05; **p<.01; İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi

Tablo 15’de İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puanlarının Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam puanları üzerindeki yordayıcı etkisini ortaya koymak için çoklu doğrusal regresyon analizi kurgulanmıştır.

Kurulan model istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2, 407)}=5,172, p<,01$). Model, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-KF toplam puanları varyansının %4,8’ini açıklamaktadır. İÖA-Korkulu bağlanma puanlarının ($\beta =-,147, t = -2,218, p<,05$) ve Kayıtsız bağlanma puanlarının ($\beta =,277, t = 4,226, p<,01$) Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği-toplam puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı yetişkin bireylerde çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bununla beraber cinsel tutumların sosyo-demografik özellikler açısından farklılaşıp farklılaşmadığı ve bağlanma stilleri ile çocukluk çağı travmalarının cinsel tutumlar üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmaktadır.

Araştırmada katılımcıların Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği-Kısa Form (HCTÖ) alt boyut ve HCTÖ-toplam ortalama puanları hesaplanmış olup şu verilere ulaşılmıştır. Buna göre HCTÖ-onaylayıcılık alt boyutu ortalama puanı $31,67 \pm 9,45$; doğum kontrolü alt boyutu ortalama puanı $13,15 \pm 1,88$; paylaşım alt boyutu ortalama puanı $17,43 \pm 3,56$; araç olarak değerlendirme alt boyut ortalama puanı $16,34 \pm 3,46$; HCTÖ-toplam puanı ise ortalama $78,59 \pm 13,50$ olarak belirlenmiştir. Bu ölçekte onaylayıcılık alt boyutu gelişigüzel cinselliği, doğum kontrolü alt boyutu sorumlu ve hoşgörülü cinselliği, paylaşım alt boyutu idealist cinselliği, araç olarak değerlendirme alt boyutu ise biyolojik ve faydacı cinselliği ifade etmektedir (Hendrick ve Hendrick, 2006). Aydemir (2019) yetişkin kadınlarda cinsel tutumlar ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında HCTÖ- toplam puanı ortalama 74, onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarından alınan ortalama puanları ise sırasıyla 36,4; 9,57, 14,12 ve 12,11 olarak tespit etmiştir. Benzer şekilde Aksoy (2018) yetişkin erkek bireylerde cinsel tutumları ve cinsel mitlere inanma durumunu incelediği araştırmasında HCTÖ-toplam puanını ortalama 70,78, onaylayıcılık alt boyutu ortalama puanlarını 29,21, doğum kontrolü alt boyutundan alınan ortalama puanı 12,13, paylaşım alt boyutu ortalama puanlarını 18,34 ve araç olarak değerlendirme ortalama puanını 13,18 olarak belirlemiştir. Erenoğlu ve Bayraktar (2017) tarafından hemşirelik öğrencilerinde cinsel tutumları belirlemek üzere %32,5'i erkek 302 öğrenciyle yapılan çalışmada, çalışma grubunun HCTÖ- onaylacılık alt boyutundan ortalama 33 ± 9 , doğum kontrolü alt boyutundan $12,3 \pm 2,4$, paylaşım alt boyutundan $17 \pm 5,5$ ve araç olarak değerlendirme alt boyutundan 14 ± 4 puan aldıkları bulunmuştur (Erenoğlu ve Bayraktar 2017). Araştırmamızda elde edilen sonuçların literatürde yer alan çalışmalarla uyumlu olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ) toplam ve alt boyut puanları ise şu şekilde bulunmuştur: ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyut ortalama puanları $0,75 \pm 1,00$, duygusal ihmal alt boyutu için ortalama puan $10,34 \pm 4,66$, duygusal istismar alt boyutu için ortalama puan $8,42 \pm 4,19$, fiziksel istismar alt boyutu için ortalama puan $6,33 \pm 2,97$, cinsel istismar alt boyutu için ortalama puan $7,29 \pm 3,86$, fiziksel ihmal alt boyutu için ortalama puan $6,50 \pm 2,34$ ve son olarak ÇÇTÖ-toplam ortalama puanı $38,88 \pm 14,38$ olarak bulunmuştur. Peker (2017) tarafından yapılan ve yetişkin bireylerde çocukluk çağı travmaları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada katılımcıların ÇÇTÖ-toplam puanları ortalama 38,81 olarak bulunmuştur. Benzer şekilde aynı çalışmada duygusal ihmal alt boyutundan aldıkları ortalama puan 10,33, duygusal istismar alt boyutundan aldıkları ortalama puan 8,03, cinsel istismar alt boyutundan aldıkları ortalama puan 6,5, fiziksel ihmal alt boyutundan aldıkları ortalama puan 6,33 ve fiziksel istismar alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 6,71 olarak bildirmiştir. Şahbal (2020) tarafından cinsel mitlerin çocukluk çağı travmaları ve dindarlık ile ilişkisinin incelendiği bir başka çalışmada ise katılımcıların ÇÇTÖ- toplam ortalama puanı 37,1, duygusal ihmal alt boyutundan aldıkları ortalama puan 10,02, cinsel istismar alt boyutundan aldıkları ortalama puan 6,33 ve fiziksel istismar alt boyutundan aldıkları ortalama puan 5,99, duygusal istismar alt boyutundan aldıkları ortalama puan 7,91 ve fiziksel ihmal alt boyutundan aldıkları ortalama puan 6,12 olarak tespit etmiştir. Görüldüğü üzere çalışma bulguları literatür ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızın örneklemini oluşturan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ile değerlendirilmeleri sonucunda %27,4 'nün güvenli bağlanma, %10,7'sinin korkulu bağlanma, %13,1' inin saplantılı bağlanma ve %48,8'inin kayıtsız bağlanma özelliği gösterdiği tespit edilmiştir. Bozkurt (2020) tarafından yapılan ve çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada katılımcıların %46'sının güvenli bağlanma, %47'sinin kayıtsız bağlanma, %7'sinin korkulu bağlanma stilinde oldukları belirlenmiştir. Özdemir (2018) tarafından yürütülen ve cinsel doyum ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir diğer çalışmada ise katılımcıların %28,7'inin güvenli bağlanma, %27,3'ünün kayıtsız bağlanma, %26'sının korkulu bağlanma ve %18'inin saplantılı bağlanma stilinde olduğu bildirilmiştir. Araştırmamız ve literatürde yer alan diğer araştırma sonuçları arasındaki

farklılıkların örneklem ve çalışma desenleri arasındaki değişkenliklerle ilişkili olabileceği düşünölmektedir.

Katılımcıların HCTÖ toplam puanları ve alt boyutlardan aldıkları puanlar cinsiyete göre incelendiğinde; onaylayıcılık ve doğum kontrolü alt boyutları ve HCTÖ toplam puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre onaylayıcılık alt boyutu ve HCTÖ toplam puanları, erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek bulunurken, doğum kontrolü alt boyut puanları ise kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur. Paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarının ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur. Erkeklerin onaylayıcılık puanlarının daha yüksek olması erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek düzeyde gelişigüzel ilişkiler yaşadığını, kadınların doğum kontrolü puanlarının daha yüksek olması ise kadınlarda sorumlu ve hoşgörölü cinsel ilişki tutumunun daha yüksek olduğunu ifade etmektedir (Hendrick ve Hendrick, 2006). Ülkemizde Totan ve ark. (2012)'ı tarafından yapılan HCTÖ ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışmasından elde edilen bulgular araştırmamızla uyumlu şekilde erkek katılımcıların onaylayıcılık puanlarının daha yüksek olduğunu, kadınların doğum kontrolü alt boyutundan daha fazla puan aldıklarını, paylaşım boyutu açısından kadınlar ve erkekler arasında farklılığın bulunmadığını, ancak araştırmamızdan farklı olarak araç olarak değerlendirme alt boyutunda erkeklerin daha yüksek puanlar aldıklarını ve toplam puanlara göre de erkeklerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Totan ve ark., 2012). Erenoğlu ve Bayraktar (2017) tarafından yapılan bir araştırmada da HCTÖ toplam ve alt boyut puanlarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaştığı bildirilmiştir. Araştırmaya göre erkeklerin onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme tutumlarının daha yüksek olduğu, yani gelişigüzel cinsel yaşama daha çok onay verdikleri ve faydacı bir cinsel tutuma sahip oldukları ortaya konmuştur. Kızların ise paylaşım tutumlarının erkek öğrencilere göre daha az olduğu yani daha düşük düzeyde ideal cinsel tutuma sahip oldukları ortaya konmuştur. Doğum kontrolü alt alanına bakıldığında ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sorumlu ve hoşgörölü cinsel tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Karacan ve Belamir (2016) tarafından yapılan ve genç yetişkinlerde toplumsal cinsel denetimin incelendiği bir diğer çalışmada da cinselliğe bakış açısının cinsiyete göre farklılaştığı belirtilmiştir. Buna göre kadınların cinsel ilişki konusunda daha sorumlu ve kontrollü oldukları, erkeklerin ise cinsel yaşantıya bakış açısının

gelişigüzel cinselliği daha fazla onaylıyor olabileceği belirtilmektedir (Karacan ve Belamir, 2016). Literatürde araştırmamız sonuçları ile uyumlu olmayan bulgular da mevcuttur. Özdemir (2018) tarafından yapılan ve yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile cinsel tutum arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada araştırmamız sonuçlarından farklı olarak cinsel tutumun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamızın sonuçları ve literatür bir arada incelendiğinde erkeklerin genel olarak gelişigüzel cinselliği daha fazla onayladığı kadınların ise daha sorumlu bir cinsel tutum sergilediği düşünülebilir. Toplumumuzda çoğunlukla daha özgür ve serbest yetiştirilir iken, kadınlar büyük ölçüde tabular ile yetiştirilmektedir (Totan vd., 2012). Sonuçların toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği bu tür farklılıklarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Doğum kontrolü alt boyutundan alınan puanların kadınlarda daha yüksek olması ise istenmeyen gebeliklerin daha çok kadınları endişelendiren bu durum olduğunu ve erkeklerin eş ölçüde sorumlu hissetmiyor olabileceklerini düşündürmektedir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin cinsel tutumlarının yaş değişkenine göre incelenmesi neticesinde HCTÖ-toplam puanları ve onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyut puanlarının yaşa göre farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde çalışmamızda elde edilen bulguları destekler nitelikte oldukları görülmektedir. Kılıç (2017) tarafından yapılan ve evli çiftlerde bağlanma stilleri ile cinsel tutumların incelendiği bir çalışmada da benzer şekilde cinsel tutumların ve cinsel doyumun yaşa göre farklılaşmadığı bildirilmiştir. Yine Aksoy (2018) tarafından yapılan ve çiftlerde cinsel tutum ve cinsel mitlerin incelendiği bir araştırmada da benzer olarak cinsel tutumların yaşa göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur.

Araştırmamıza katılan 18-45 yaş arası bireylerin HCTÖ-toplam ve alt boyut puanları eğitim durumuna göre incelendiğinde onaylayıcılık alt boyut puanlarının eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Ortaokul/lise mezunlarının lisans ve lisansüstü eğitime sahip olanlara göre daha düşük onaylayıcılık puanlarına sahip oldukları bulunmuştur. Bununla birlikte doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanları eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılık göstermemiştir. Literatür incelendiğinde araştırmamızda elde edilen sonuçlarla paralel bulguların öne çıktığı

görülmektedir. Kumkale (2015) tarafından yapılan ve evli bireylerde bağlanma stilleri ile cinsel tutumlar arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada da araştırmamızla uyumlu bir biçimde eğitim seviyesi arttıkça olumlu cinsel tutumların arttığı tespit edilmiştir. Cinsel doyumun da paralel olarak eğitim düzeyi arttıkça arttığı belirlenmiştir. Torun ve ark.'nın (2011) erkeklerde cinsel mitlere inanma oranı ve buna etki eden unsurları incelemek için 167 erkek ile yaptıkları çalışmanın sonucuna göre; lise ve üzeri eğitime sahip bireylerin cinsel mitlere inanma olasılıklarının ortaokul düzeyi eğitime sahip bireylere oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir (Torun ve ark. 2011). Ünal (2019) tarafından yürütülen ve gebe kadınlarda cinsel mitlere inanma, cinsel işlev ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada eğitim seviyesi düşük olan bireylerin cinsel mitlere daha fazla inandıkları ve bu konuda daha tutucu oldukları ifade edilmiştir. Bunlarla birlikte literatürde farklı bulgular da mevcuttur. Bildirici (2016) tarafından evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilerin incelenmiş olduğu bir çalışmada cinsel tutumlarla ilişkili olabileceği düşünülen cinsel işlevlerin eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı vurgulanmıştır. Çalışmamızda elde edilen bulgular ve literatürde yer alan araştırmalar eğitim seviyesinin artışının cinselliğe karşı daha onaylayıcı bir tutum sergilenmesine neden olabileceğini göstermekte ve eğitimin cinsel tabuların azalması açısından önemini vurgulamaktadır.

Çalışmamızda elde edilen bulgulara göre HTCÖ toplam ve alt boyut puanları gelir düzeyine göre incelendiğinde onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre 10000 TL ve üzeri geliri olan katılımcıların onaylayıcılık puanlarının geliri 2324 TL-5000 TL aralığında olanlara göre daha yüksek olduğu ve ayrıca geliri 2324 TL ve altında olan katılımcılara göre daha yüksek paylaşım alt boyut puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte doğum kontrolü, araç olarak değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanları gelir düzeyi açısından anlamlı seviyede farklılık göstermemektedir. Onaylayıcılık alt boyutundan alınan yüksek puanların gelişigüzel cinsellik, paylaşım alt boyutundan alınan yüksek puanların ise idealist cinselliği ifade ettiği (Hendrick ve Hendrick, 2006) göz önünde bulundurulduğunda geliri daha yüksek olan bireylerin gelişigüzel ve idealist cinsel tutuma daha fazla yatkın olduğu söylenebilir. Aksoy (2018) tarafından yapılan bir araştırmada da benzer şekilde geliri daha yüksek olan bireylerin onaylayıcılık puanlarının daha yüksek olduğu

bildirilmiştir. Prematür ejakülasyon sorunu yaşayan olgularda cinsel mitlere inanma düzeyinin araştırıldığı bir çalışmada gelir düzeyinin 1500 tl ve altında olduğu grupta cinsel mitlere inanma düzeyinin anlamlı şekilde arttığı bulunmuştur (Güneş ve ark. 2016). 18 yaşını doldurmuş 72 kadın ve 78 erkek ile yapılan bir çalışmada da orta gelir düzeyine sahip kişilerin yüksek gelirli bireylere kıyasla cinsel mitleri daha yüksek oranda onayladığı belirtilmiştir (Şahbaz 2017). Çalışmamızın sonuçları ve sözü geçen diğer araştırma bulguları gelir düzeyi arttıkça bireylerde cinselliğe ilişkin tabuların azalabileceğini ve cinselliğe daha onay veren bir tutumun gelişebileceğini düşündürmektedir.

Çalışmaya katılan bireylerin %40' nın romantik bir ilişkisinin olmadığı, %29' unun romantik bir ilişkisi içinde olduğu ve %29' unun evli olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların HCTÖ toplam ve alt boyut puanları ilişki durumlarına göre incelendiğinde HCTÖ toplam ve onaylayıcılık ve doğum kontrolü alt boyut puanlarının ilişki durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyutları puanlarının ise ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre evli katılımcılar, bir partneri olan ve olmayan katılımcılara göre daha düşük HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık puanlarına sahiplerdir. Bunun yanı sıra bir partneri olan katılımcıların doğum kontrolü alt boyut puanları bir partneri olmayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Erenoğlu ve Bayraktar (2017)'in daha önce sözü edilen araştırmasında bir cinsel partnere sahip kişilerin gelişigüzel cinsel yaşamı onayladıkları ve faydacı bir cinsel tutum sergiledikleri ve aynı zamanda idealden uzak cinsel tutum içerisinde oldukları bildirilmiştir (Erenoğlu & Bayraktar, 2017). Ziya (2015) üniversite öğrencilerinde cinsel bilgi düzeyleri, cinsel mitlere inanma ve cinsel tutumları incelediği çalışmasında bir ilişkisi olan öğrencilerin HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık puanlarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Aydemir (2019) tarafından yapılan ve yetişkin kadınlarda cinsel tutumlar ile mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelediği bir çalışmada ise cinsel tutumların ilişki durumuna göre farklılaşmadığı bildirilmiştir. Çalışmamızda evli bireylerin diğer bireylere göre onaylayıcılık puanlarının daha düşük olması evli bireylerin gelişigüzel cinsel yaşamı onaylamadıklarını ve bu sonucun aile bütünlüğünü koruma arzusu ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Öte yandan bir partneri olan doğum kontrolü puanlarının bir partnere sahip olmayan katılımcılara göre daha yüksek olması doğum

kontrolünün daha fazla gündemlerinde olan bir konu olması ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamız çerçevesinde katılımcıların sergilediği cinsel tutumlar ilk cinsel birliktelik (seks) yaşına göre incelenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin ilk cinsel deneyimlerini yaşadıkları yaş aralığına bakıldığında katılımcıların %61' inin ilk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında, %23' ünün 17 yaş ve altında, %15' inin ise 25 yaş ve üzerinde yaşadıkları görülmektedir. HCTÖ-toplam ve alt puanlarının cinsel birlikteliğin ilk kez yaşandığı yaşa göre incelenmesi sonucunda HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanlarının cinsel birlikteliğin ilk kez yaşandığı yaşa göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre ilk cinsel birlikteliğini 25 yaş ve üzerinde yaşayanların onaylayıcılık alt boyut puanlarının ilk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında ve 17 yaş ve altında yaşayanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. İlk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında yaşayanların onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanları da ilk cinsel birlikteliğini 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşüktür. Bunlara ek olarak ilk cinsel birlikteliğini 18-24 aralığında ve 25 yaş ve sonrasında yaşayanların HCTÖ -toplam puanları ilk cinsel birlikteliğini 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşüktür. Türkiye'de bu konuda yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Kocaeli'de lisede öğrenim gören kız öğrencilerin %2.3'ünün cinsel ilişkiye girdiği, ilk cinsel ilişki yaşının Marmara Üniversitesi kız öğrencilerinde ortalama 17.9, İzmir'de bekar kadınlarda ise ortalama 20.3 olduğu görülmüştür. Mersin'de üniversitede okuyan ve cinsel ilişkisi olan kızların %75'inde, ilk cinsel ilişki yaşının 19-21 arasında olduğu saptanmıştır (Giray ve Kılıç, 2014). Civil ve Yıldız'ın 400 erkek üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmalarında (2010), öğrencilerin, ilk cinsel deneyimlerini ortalama 17-18 yaşlarında yaşadıkları ve halen %31.0'nın aktif cinsel yaşamlarının olduğu saptanmıştır. Araştırmamızda elde edilen bulgular ilk cinsel birlikteliğini daha erken yaşta yaşayan bireylerin gelişigüzel cinsel ilişkiyi daha fazla onayladığını ve idealist bir cinsel tutuma daha yakın olduğuna işaret etmektedir.

Katılımcıların HCTÖ -toplam ve alt boyut puanları ile ÇÇTÖ toplam ve alt boyut puanları arasında bir ilişki olup olmadığına dair yapılan analizlerin sonucunda HCTÖ-paylaşım alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve düşük düzeyde, pozitif bir korelasyon

bulunmuş; ÇÇTÖ- duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal alt boyut ve ÇÇTÖ-toplam puanları ile arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık, doğum kontrolü ve araç olarak değerlendirme alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal alt boyut ve ÇÇTÖ-toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bununla beraber çocukluk çağı travmalarının cinsel tutumlar üzerindeki yordayıcı etkisi regresyon analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre ÇÇTÖ-minimizasyon ve duygusal istismar alt boyut puanlarının HCTÖ-paylaşım puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar travmanın inkarının idealist bir cinsel tutum ile ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. ÇÇTÖ minimize puanı ‘Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.’, ‘Çocukluğum mükemmeldi.’ ve ‘Benim ailem dünyanın en iyisiydi.’ maddelerinin derecelendirilmesi ile oluşturulur (Şar vd., 2012). HCTÖ-paylaşım puanlarının daha idealist bir cinsel tutumla ilişkili olduğu düşünüldüğünde ortaya konan bu ilişkinin genel bir mükemmeliyetçi bir tutum ve olumsuz duygulanımların inkârı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Literatürde çocukluk çağı travmalarının cinsel tutumlar ile ilişkili olduğuna ve çocukluk çağı travmalarının cinselliğe ilişkin değişkenleri yordadığına ilişkin bulgular yoğunluktadır. Erdoğan (2019) tarafından yapılan ve erken ruhsal travmalar ile cinsel tutumlar arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada cinsel istismarın cinsel risk alma davranışı ve cinsel heyecan arama ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği, fiziksel istismarın cinsel risk alma davranışı ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği, fiziksel ihmalin ise heyecan arama ile olumlu yönde ilişki gösterdiğini tespit etmiştir. Duygusal istismarın ise cinsel risk alma davranışı ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterirken cinsel tutum ile negatif yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği tespit edilmiştir (Erdoğan, 2019). Lalor ve McElvaney (2010) çalışmalarında travmatik deneyim sonrasında bireylerin ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen çeşitli nedenlerden söz etmişlerdir. Bireyin çevresi ve içinde yaşadığı kültür, ilişkilere dair öğrendikleri, travma sonrası gelişen çeşitli ruhsal bozukluklar gibi nedenler bunların başlıcalarıdır. Erken dönemde yaşanan ihmal ve istismarın bireyin yetişkinlik dönemindeki birçok tutum ve davranışını etkilediği hali hazırda biliniyorken cinsellik üzerinde de çeşitli etkilerinin olması beklenen bir sonuçtur. Bireylerin yaşamlarının erken dönemlerinde, oldukça savunmasızken bu denli yaralayıcı durumlar ile karşılaşmaları ileride kuracakları yakın ilişkileri olumsuz

biçimde etkilemektedir (McElvaney, 2010). Çocukluk çağı travmatik yaşantısı olan bireyler çeşitli psikiyatrik ve bedensel problemler yaşamaktadır. Bu sorunların içinde erişkinlik döneminde cinsel yaşamın olumsuz etkilenmesi de yer almaktadır. Çocukluk çağı travması olan erişkin kadınların cinsel yaşamlarında istek, uyarılma, orgazm durumlarının olumsuz etkilendiği, cinsel ilişkide ağrı yaşamaları, evlilik ya da ilişkilerinden memnun olmayıp, daha sık boşanmaları bunu desteklemektedir (Atagün ve ark., 2019). Bigras ve ark.'nın (2017) 620 kişi ile yaptıkları çalışma, çocukluk çağı cinsel istismarının cinsel tatminsizlik, negatif cinsel şemalar ve cinsel işlev bozukluğu dahil olmak üzere yetişkinlikte bir dizi olumsuz cinsel sonuçla ilişkili olduğu fikrine katkıda bulunmaktadır. Cinsel mitlerin oluşumunda da cinsellikle ilgili negatif şemalar önemli rol oynar ve oluşan cinsel mitler cinsel işlev bozukluklarına yol açmaktadır (Bigras ve ark., 2017). Voisin ve ark.'nın (2014) yaptığı bir çalışmada çocukluk çağı travmalarının yetişkin cinsel memnuniyetsizliğini ve kaygısını öngörmeyi sağladığı saptanmıştır. Özellikle çocuklara kötü muamelenin birden fazla biçimine maruz kalmanın sadece olumsuz duygusal durumlara değil, aynı zamanda bu durumları düzenlemek için göreceli bir yetersizliğe de yol açabileceği, bunun da yetişkin cinsel deneyimlerinin kalitesini etkileyebileceği belirtilmiştir (Voisin ve ark., 2014). Bunlarla beraber araştırmamızda duygusal istismarın HCTÖ-paylaşım alt boyut puanlarını yordaması dışında HCTÖ alt boyut ve toplam puanları ile çocukluk çağı travmaları arasında bir ilişki bulunmayışının örneklemin sınırlılığı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma amaçları çerçevesinde katılımcıların cinsel tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiş olup şu sonuçlara ulaşılmıştır: Buna göre İÖA alt boyutlarından saplantılı bağlanma puanları ile HCTÖ-araç olarak değerlendirme alt boyut puanları arasında anlamlı ve düşük düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur. İÖA-saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık, doğum kontrolü ve paylaşım alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, araç olarak değerlendirme ve HCTÖ-toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-paylaşım alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. İÖA-güvenli bağlanma ve korkulu bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyut

ve HCTÖ- toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çalışma bulguları saplantılı bağlanma düzeyi arttıkça faydacı ve biyolojik cinselliği ifade eden araç olarak değerlendirilmenin azaldığını göstermektedir. Diğer yandan kayıtsız bağlanma arttıkça gelişigüzel cinselliği ifade eden onaylayıcılığın, sorumlu ve hoşgörülü cinselliği ifade eden doğum kontrolünün ve faydacı cinselliği ifade eden araç olarak değerlendirme düzeyinin arttığı görülmektedir. Bağlanma stillerinin cinsel tutumlar üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre HCTÖ-toplam puanları varyansının %4,8'ini açıklamaktadır. İÖA-korkulu ve kayıtsız bağlanma puanlarının HCTÖ-toplam puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Bu sonuç bağımsız değişken olan bağlanma stillerinin bağımlı değişkendeki değişimin %4.8'ini belirlediğini göstermektedir. Literatür incelendiğinde cinsel yaşantılara ilişkin değişkenler ile bağlanma stilleri arasında ilişki olduğuna dair bulgular yoğunluktadır. Çakmak (2011) tarafından vajinismus tanısı almış ve almamış 120 kadınla yapılan ve cinsel işlevler ile bağlanma stillerinin incelendiği bir araştırmada güvensiz bağlanma örüntülerinin cinsel işlevleri olumsuz etkilediğini ortaya konmuştur (Çakmak, 2011). Okçi (2017) tarafından yapılan ve bağlanma stilleri ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada cinsel doyum değişkenlerinden olan ilişki kalitesi ile güvenli bağlanma arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre güvenli bağlanmanın artması ilişki kalitesini arttırmaktadır (Okçi, 2017). Birnbaum (2007) tarafından İsrail’de 24-67 yaş aralığında 96 kadın ile yapılan bir araştırmada cinsel işlevler, ilişki doyumu ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kaygılı ve kaçınan bağlanma ile cinsel işlevler ve ilişki doyumu arasında olumsuz bir ilişki gösterilmiştir. (Birnbaum, 2007; akt. Çakmak, 2011). Butzer ve Campbell (2008) tarafından Kanada’da 21-74 yaş aralığındaki 116 evli çift ile gerçekleştirilen bir araştırmada güvenli bağlanmanın cinsel ilişkinin doyuruculuk düzeyini arttırdığı ve bu doğrultuda da daha yüksek düzeyde evlilik doyumunun olduğu saptanmıştır. Kaçınan ve kaygılı bağlanmanın daha yüksek olması durumunda ise cinsel tatminin azaldığı belirlenmiştir (Butzer ve Campbell, 2008). Benzer şekilde 240 evli çiftin dahil edildiği ve cinsel doyum ile bağlanma stillerinin incelendiği başka bir çalışmada da güvenli bağlanma gösteren bireylerin kayıtsız ve saplantılı bağlanma gösteren bireylere göre daha yüksek düzeyde cinsel doyum puanına sahip oldukları belirtilmiştir (Raeisipoor ve ark, 2012). Güvensiz bağlanmanın cinsel yaşamı olumsuz

etkilemesine ilişkin bu sonuçlar, güvensiz bağlanma özellikleri gösteren bireylerin partnerleri tarafından terk edilebileceklerine dair korkularının daha çok olmasından dolayı cinsel ilişkiyi genel olarak partnerleri ile duygusal yakınlık kurabilmek için kullanmaları ile açıklanabilir. Güvensiz bağlanma türlerinden olan kaçınan bağlanma özellikleri gösteren bireyler de cinsel ilişkiyi yakınlık kurmak için değil yalnızca tatmin olabilmek için kullanabilmektedirler (Kırna, 2016). Araştırmamızın sonuçları ile literatür arasındaki farklılıkların araştırmada değerlendirilen değişkenlerin ve kullanılan değerlendirme araçlarının farklılığı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada katılımcıların İÖA alt boyutlarından aldıkları puanlar ile ÇÇTÖ-toplam ve alt boyut puanları arasında bir ilişki olup olmadığına dair analizlerin sonucunda İÖA-güvenli bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ- minimize alt boyut puanı arasında anlamlı şekilde pozitif bir korelasyon olduğu görülmektedir. İÖA-güvenli bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ- duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt boyut puanları ve ÇÇTÖ-toplam puanları arasında anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon bulunmuştur. Katılımcıların İÖA-saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimize alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon saptanmıştır. İÖA saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-duygusal istismar alt boyut ve ÇÇTÖ-toplam puanları ile arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Saplantılı bağlanma ile ÇÇTÖ fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ- duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyut puanları ve ÇÇTÖ-toplam puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmuştur. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimize, fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İÖA-Korkulu bağlanma alt boyutu puanları ve ÇÇTÖ-minimize alt boyutu puanları arasında anlamlı ve düşük düzeyde negatif, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ve ÇÇTÖ toplam puanları ile arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuçlar güvenli olmayan bağlanma stillerinin şekillenmesinde çocukluk çağı ihmal ve istismar yaşantılarının önemli olabileceğini ortaya koymaktadır. Güvenli bağlanmanın ise daha az çocukluk çağı travma öyküsü ile ilişkili olduğu söylenebilir. Literatür incelendiğinde

araştırmamız sonuçları ile uyumlu olarak çocukluk çağı travmatik yaşantılarının güvensiz bağlanma örüntüleri ile ilişkili olduğu bulgusunun desteklendiği görülmektedir. Uğur (2010) tarafından Bipolar Affektif Bozuluk'ta bağlanma biçimleri, çocukluk çağı travmaları ve agresyon arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada güvenli bağlanma ile çocukluk çağı travmaları arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bununla beraber kaygılı ve kaçınan bağlanmanın çocukluk çağı travmaları ile pozitif yönde ilişkili olduğu bildirilmiştir. İlericiler (2015) tarafından evli bireylerde bağlanma, şemalar ve travmatik yaşantıların incelendiği bir çalışmada da güvenli bağlanma ile travmatik erken dönem yaşantılar arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Peker (2017) tarafından yapılan bir araştırmanın sonucunda da benzer şekilde travmatik deneyimlerin güvensiz bağlanma özelliklerini arttırdığı belirtilmiştir. Purnell (2010)' a göre çocukluk çağı travmaları ile bağlanma arasındaki ilişki iki yönde de gerçekleşebilir; bağlanma tarzı travmaya verilen tepkiyi etkileyebileceği gibi, travma geçmişi de bağlanma tarzını etkileyebilmektedir (Purnell, 2010). Bakıcıların ihmalkâr, tahmin edilemez veya güvensiz davranışları, çocuklarda travmaya neden olabilir ve çocuğun travmanın uzun vadeli etkileriyle başa çıkma konusundaki potansiyelini en aza indirger, çocuk tehdit altında iken emniyette olabilmek için kullanabileceği güvenli üsten mahrum kalır. Dolayısıyla, bakım vermekteki belirgin başarısızlıklara ilişkin stratejik çözümler geliştirmeye ek olarak, travmatik deneyimlerle başa çıkmanın yollarını bulmak da gerekir (Purnell, 2010). Çocuklar ayrıca, yaşadıkları travmatik olayların bir sonucu olarak; bakım verenlere güvenmemek ve gelişim için duygusal temelleri oluşturan alanlar konusunda dengesizliklere sahip olmak; diğer insanlar tarafından korunma beklentisini yitirmek, sosyal kurumlara olan güvenini kaybetmek; sosyal adalet veya geri çekilme konusunda güveni kaybetmek ve gelecekte kaçınılmaz olarak mağdur olacaklarına dair duygulara sahip olma gibi deneyimleri yaşamaktadır (Saunders ve Adams, 2014).

Bu çalışmada 18-45 yaş aralığındaki yetişkin bireylerde cinsel tutumlar, çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bununla beraber bireylerin cinsel tutumları cinsiyet, eğitim durumu, ekonomik durum, yaş, ilişki durumu ve ilk cinsel birliktelik deneyiminin gerçekleştiği yaş gibi sosyo-demografik veriler açısından incelenmiştir. Bu çalışma 2021 yılında İstanbul ilinde yaşayan ve 18-45 yaş arasında olan 220 kadın ve 192 erkek olmak üzere 412 birey ile sınırlıdır. Örneklemin sınırlılığı ve yalnızca İstanbul ilinde yaşayan bireylerle yapılmış

olmasının sonuçların genellenebilirliğini kısıtladığı düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen veriler Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketinin ölçtüğü veriler ile sınırlıdır ve bireylerle görüşme yapılmadan elde edilmiştir. Sonuçların güvenilirliği değerlendirilirken bu kısıtlılığın da göz önünde bulundurulması önemlidir.

Öneriler

Araştırmada katılımcıların Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği-Kısa Form (HCTÖ) alt boyut ve HCTÖ-toplam ortalama puanları hesaplanmış olup şu verilere ulaşılmıştır. Buna göre HCTÖ-onaylayıcılık alt boyutu ortalama puanı $31,67 \pm 9,45$; doğum kontrolü alt boyutu ortalama puanı $13,15 \pm 1,88$; paylaşım alt boyutu ortalama puanı $17,43 \pm 3,56$; araç olarak değerlendirme alt boyut ortalama puanı $16,34 \pm 3,46$; HCTÖ-toplam puanı ise ortalama $78,59 \pm 13,50$ olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ) toplam ve alt boyut puanları ise şu şekilde bulunmuştur: ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyut ortalama puanları $0,75 \pm 1,00$, duygusal ihmal alt boyutu için ortalama puan $10,34 \pm 4,66$, duygusal istismar alt boyutu için ortalama puan $8,42 \pm 4,19$, fiziksel istismar alt boyutu ortalama puan $6,33 \pm 2,97$, cinsel istismar alt boyutu için ortalama puan $7,29 \pm 3,86$, fiziksel ihmal alt boyutu için ortalama puan $6,50 \pm 2,34$ ve son olarak ÇÇTÖ-toplam ortalama puanı $38,88 \pm 14,38$ olarak bulunmuştur.

Katılımcıların HCTÖ toplam puanları ve alt boyutlardan aldıkları puanlar cinsiyete göre incelendiğinde; onaylayıcılık ve doğum kontrolü alt boyutları ve HCTÖ toplam puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre onaylayıcılık alt boyutu ve HCTÖ toplam puanları, erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek bulunurken, doğum kontrolü alt boyut puanları ise kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur. Paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarının ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur.

Araştırmaya dahil olan bireylerin cinsel tutumlarının yaş değişkenine göre incelenmesi neticesinde HCTÖ-toplam puanları ve onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyut puanlarının yaşa göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Araştırmamıza katılan 18-45 yaş arası bireylerin HCTÖ-toplam ve alt boyut puanları eğitim durumuna göre incelendiğinde onaylayıcılık alt boyut puanlarının eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Ortaokul/lise mezunlarının lisans ve lisansüstü eğitime sahip olanlara göre daha düşük onaylayıcılık puanlarına sahip oldukları bulunmuştur. Bununla birlikte doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanları eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı seviyede farklılık göstermemiştir.

Çalışmamızda elde edilen bulgulara göre HTCÖ toplam ve alt boyut puanları gelir düzeyine göre incelendiğinde onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre 10000 TL ve üzeri geliri olan katılımcıların onaylayıcılık puanlarının geliri 2324 TL-5000 TL aralığında olanlara göre daha yüksek olduğu ve ayrıca geliri 2324 TL ve altında olan katılımcılara göre daha yüksek paylaşım alt boyut puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte doğum kontrolü, araç olarak değerlendirme alt boyutları ve HCTÖ toplam puanları gelir düzeyi açısından anlamlı seviyede farklılık göstermemektedir.

Çalışmaya katılan bireylerin %40' ının romantik bir ilişkisinin olmadığı, %29' unun romantik bir ilişkisi içinde olduğu ve %29' unun evli olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların HCTÖ toplam ve alt boyut puanları ilişki durumlarına göre incelendiğinde HCTÖ toplam ve onaylayıcılık ve doğum kontrolü alt boyut puanlarının ilişki durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyutları puanlarının ise ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre evli katılımcılar, bir partneri olan ve olmayan katılımcılara göre daha düşük HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık puanlarına sahiplerdir. Bunun yanı sıra bir partneri olan katılımcıların doğum kontrolü alt boyut puanları bir partneri olmayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmamız çerçevesinde katılımcıların sergilediği cinsel tutumlar ilk cinsel birliktelik (seks) yaşına göre incelenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin ilk cinsel deneyimlerini yaşadıkları yaş aralığına bakıldığında katılımcıların %61' inin ilk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında, %23' ünün 17 yaş ve altında, %15' inin ise 25 yaş ve üzerinde yaşadıkları görülmektedir. HCTÖ-toplam ve alt boyut puanlarının cinsel birlikteliğin ilk kez yaşandığı yaşa göre incelenmesi sonucunda HCTÖ-toplam ve

onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanlarının cinsel birlikteliğin ilk kez yaşandığı yaşa göre anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre ilk cinsel birlikteliğini 25 yaş ve üzerinde yaşayanların onaylayıcılık alt boyut puanlarının ilk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında ve 17 yaş ve altında yaşayanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. İlk cinsel birlikteliğini 18-24 yaş aralığında yaşayanların onaylayıcılık ve paylaşım alt boyut puanları da ilk cinsel birlikteliğini 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşüktür. Bunlara ek olarak ilk cinsel birlikteliğini 18-24 aralığında ve 25 yaş ve sonrasında yaşayanların HCTÖ -toplam puanları ilk cinsel birlikteliğini 17 ve altı yaşında yaşayanlara göre daha düşüktür.

Katılımcıların HCTÖ -toplam ve alt boyut puanları ile ÇÇTÖ toplam ve alt boyut puanları arasında bir ilişki olup olmadığına dair yapılan analizlerin sonucunda HCTÖ-paylaşım alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyut puanları arasında anlamlı ve düşük düzeyde, pozitif bir korelasyon bulunmuş; ÇÇTÖ- duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal alt boyut ve ÇÇTÖ-toplam puanları ile arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık, doğum kontrolü ve araç olarak değerlendirme alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal alt boyut ve ÇÇTÖ-toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırma amaçları çerçevesinde katılımcıların cinsel tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiş olup şu sonuçlara ulaşılmıştır: Buna göre İÖA alt boyutlarından saplantılı bağlanma puanları ile HCTÖ-arac olarak değerlendirme alt boyut puanları arasında anlamlı ve düşük düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur. İÖA-saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-toplam ve onaylayıcılık, doğum kontrolü ve paylaşım alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, araç olarak değerlendirme ve HCTÖ-toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-paylaşım alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. İÖA-güvenli bağlanma ve korkulu bağlanma alt boyut puanları ile HCTÖ-onaylayıcılık, doğum kontrolü, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyut ve HCTÖ- toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bu çalışmada katılımcıların İÖA alt boyutlarından aldıkları puanlar ile ÇÇTÖ-toplam ve alt boyut puanları arasında bir ilişki olup olmadığına dair analizlerin sonucunda İÖA-güvenli bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ- minimizasyon alt boyut puanı arasında anlamlı şekilde pozitif bir korelasyon olduğu görülmektedir. İÖA-güvenli bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ- duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt boyut puanları ve ÇÇTÖ-toplam puanları arasında anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon bulunmuştur. Katılımcıların İÖA-saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif bir korelasyon saptanmıştır. İÖA saplantılı bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-duygusal istismar alt boyut ve ÇÇTÖ-toplam puanları ile arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Saplantılı bağlanma ile ÇÇTÖ fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ- duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyut puanları ve ÇÇTÖ-toplam puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif bir korelasyon bulunmuştur. İÖA-kayıtsız bağlanma alt boyut puanları ile ÇÇTÖ-minimizasyon, fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İÖA-Korkulu bağlanma alt boyutu puanları ve ÇÇTÖ-minimizasyon alt boyutu puanları arasında anlamlı ve düşük düzeyde negatif, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ve ÇÇTÖ toplam puanları ile arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Bu çalışmada elde edilen veriler veri toplama araçlarına bireylerin verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır. Bireylerin kendilerine ilişkin bilgi vermelerinin dışında gözlem ve görüşme gibi araştırma yöntemleri kullanılarak yapılacak araştırmaların literatüre zenginlik katacağı düşünülmektedir.

Araştırma, bireylerin araştırmanın yapıldığı dönemdeki son durumları ele alınarak yapılan kesitsel bir çalışmadır. Özellikle çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stilleri gibi erken dönem yaşam olayları ve yaşamın erken dönemlerinde şekillenen özelliklerin yetişkin yaşam üzerindeki etkilerinin boylamsal çalışmalarla incelenmesinin bu konuda daha güvenilir sonuçlar elde edilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada cinsel tutumlar yalnızca bağlanma stilleri ve çocukluk ağı travmaları açısından incelenmiştir. Cinsel tutumların farklı değişkenler açısından incelenmesi literatüre katkı sunacaktır.

Araştırmamızın sonuçları cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi gibi değişkenlerin bireylerin cinsel tutumları açısından belirleyeci olabileceğini göstermektedir. Sağlıklı bir cinsel yaşam ve bireyin cinsel doyumunu cinsel tutumlar ile çok ilintilidir. Bu nedenle gençlerin cinsel konularla ilgili eğitiminin cinselliğe karşı daha olumlu, daha az yargılayıcı, sağlıklı, her iki tarafın da ortak olarak mutlu olmasının öncelendiği, ve doğum kontrolü gibi konularda daha fazla sorumluluk sahibi bir yaklaşımın yaygınlaşmasında yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızın sonuçları yetişkin dönemindeki cinsel tutumların çocukluk çağlarında gelişen bağlanma stilleri ve çocukluk ağı travmaları ile ilişkili olduğunu ve bu değişkenlerden etkilendiğini göstermektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde toplum içerisinde ebeveyn olan ve olacak olan bireylere yönelik toplumsal bilinçlendirmeyi kapsayan ve bağlanma stilleri ile çocukluk ağı travmaları ile ilişkili bilgilendirme ve farkındalık kazandırma çalışmalarının yapılmasının önemli olabileceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. (1963). The development of infant-mother interaction among the Ganda. B. M. Foss (Dü.) içinde, Determinants of infant behavior (s. 67-112). New York: Wiley.
- Ainsworth, M. D., & Bell, S. M. (1970). Attachment, exploration, and separation: Illustrated by the behavior of one-year-olds in a strange situation. *Child Development*, 41(1), 49-67.
- Ainsworth, M. D., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. Lawrence Erlbaum.
- Aksoy, Ö. (2018). İnfertilite tedavisi için başvuran çiftlerde, erkeklerin cinsel tutumları ve cinsel mitlere yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alpaslan, A. H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(2), 194-201.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.)*. Washinton DC: American Psychiatric Publishing.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Andersson, P., & Perris, C. (2000). Attachment styles and dysfunctional assumptions in adults. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 7(1), s. 47-53.
- Aral, N., & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi* (151).
- Aslan, E., Beji, N. K., Gungor, I., Kadioglu, A., Dikencik, B. K. (2008). Prevalence and risk factors for low sexual function in women: A study of 1,009 women in an Outpatient Clinic of a University Hospital in Istanbul. *The Journal of Sexual Medicine*, 5, 2044-52.
- Avcıbay Vurğec, B. (2020). Üniversite öğrencilerinin cinsel mitlere ilişkin inanç ve tutumları. *Lokman Hekim Dergisi*, 10(3), 392-403.
- Aydemir, G. (2019, Aralık). Vajinismus tanısı alan ve almayan kadınların cinsel tutum ve mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(2), 147-178.

- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Bartholomew, K. (1993). From childhood to adult relationships: Attachment theory and research. S. Duck (Dü.) içinde, *Understanding relationship processes: 2. Learning about relationships* (s. 30-62). London: Sage.
- Bartholomew, K. (1994). Assessment of individual differences in adult attachment. *Psychological Inquiry*, 5(1), 23-67.
- Bartholomew, K., & Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment. *Attachment theory and close relationships*, 1998, 25-45.
- Beaulieu-Pelletier, G., Philippe, F. L., Lecours, S., & Couture, S. (2011, May 3). The role of attachment avoidance in extradyadic sex. *Attachment & Human Development*, 13(3), 293-313.
- Belsky, J., & Cassidy, J. (1994). Attachment: Theory and evidence. M. Rutter, & D. Hay (Dü) içinde, *Development through life: A handbook for clinicians* (s. 373-402). Oxford: Blackwell.
- Bigras, Noémie, et al. (2017). Cumulative childhood trauma and adult sexual satisfaction: Mediation by affect dysregulation and sexual anxiety in men and women. *Journal of sex & marital therapy* 43.4 (2017): 377-396.
- Bildirici, A. (2016). Evlilik Süresinin, Cinsel yaşama ve evlilik uyumuna etkisi ve sonuçların demografik özelliklere göre karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Bilgen, F. G., & Karasu, F. (2017, Haziran 6). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 128-135.
- Birnbaum, G. E. (2010). Bound to interact: The divergent goals and complex interplay of attachment and sex within romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(2), 245-252.
- Bogaert, A. F., & Sadava, S. (2002, December 17). Adult attachment and sexual behavior. *Personal Relationships*, 9(2), 191-204.
- Bouman, W. P., & Arcelus, J. (2001). Are psychiatrists guilty of "ageism" when it comes to taking a sexual history? *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 16(1), 27-31.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation anxiety and anger* (Cilt 2). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1951). *Maternal care and mental health*. World Health Organization Monograph.

- Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of Psychoanalysis*, 39, 350-371.
- Bowlby, J. (1959). Separation anxiety. *International Journal of Psychoanalysis*, XLI, 1-25.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Attachment (Cilt 1)*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation, anxiety and anger (Cilt 2)*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664-678.
- Bowlby, J. (1988, Jan). Developmental psychiatry comes of age. *The American Journal of Psychiatry*, 145(1), 1-10.
- Bozkurt, B. (2020). Çocukluk çağı travmalarının, anne baba tutumlarının ve bağlanma stillerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisi, Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Brassard, A., Shaver, P. R., & Lussier, Y. (2007, September 10). Attachment, sexual experience, and sexual pressure in romantic relationships: A dyadic approach. *Personal Relationships*, 14(3), s. 475-493.
- Brennan, K. A., & Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 267-283.
- Busby, D. M., Hanna-Walker, V., & Yorgason, J. B. (2020, January 8). A closer look at attachment, sexuality, and couple relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(4), s. 1362-1385.
- Butzer, B. Campbell, L (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal Relationships*. 15, 141-154.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Atıf İndeksi, 1-360.
- Campos, J. J., Barrett, K., Lamb, M. E., Goldsmith, H. H., & Stenberg, C. (1983). Socioemotional development. P. H. Mussen (Dü.) içinde, *Handbook of child psychology: Vol 2. Infancy and developmental psychobiology* (s. 783-915). New York: Wiley.
- Cassidy, J., & Shaver, P. R. (1999). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. New York: The Guildford Press.
- CETAD. (2006, Ekim 31). Cinsel Yaşam ve Sorunları. <http://www.cetad.org.tr> adresinden alındı
- CETAD. (2007, Ocak 23). Güvenli Cinsellik . <http://www.cetad.org.tr> adresinden alındı

- CETAD. (2007). Kadın Cinselliği. <http://www.cetad.org.tr> adresinden alındı
- Charny, I. W., & Parnass, S. (1995). The impact of extramarital relationships on the continuation of marriages. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 21(2), 100-115.
- Cherry, K. (2019). What is attachment theory? The importance of early emotional bonds. Mart 2021 tarihinde Verywellmind: <https://www.verywellmind.com/what-is-attachment-theory-2795337> adresinden alındı
- Child Welfare Information Gateway. (2001, Ekim). Understanding the effects of maltreatment on early brain development. Childwelfare: <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/earlybrain.pdf> adresinden alındı
- Civil, B., & Yıldız, H. (2010). Erkek Öğrencilerin Cinsel Deneyimleri ve Toplumdaki Cinsel Tabulara Yönelik Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(2), 58-64.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.
- Çakmak, E (2011). Vajinismus Olan Kadınlarda Bağlanmanın Cinsel İşlevler Ve Klinik Bulgulara Etkisi. Tıpta Uzmanlık Tezi. Bakırköy Ruh Ve Sinir Hastalıkları Hastanesi. Psikiyatri Anabilim Dalı. İstanbul.
- Diker, G. (2017). Kadın cinsel işlev bozukluğunda cinsel mitlere inanma düzeyi, cinsel bilgi ve benlik saygısı. Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dinleyici, M., & Dağlı, F. Ş. (2016). Duygusal İhmal, İstismar ve Çocuk Hekiminin Rolü. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(2), 18-27.
- Döner, A.Ç.(2015). Cinsel mitlerin evlilik doyumu ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Draper, B., Pfaff, J. J., Pirkis, J., Snowdon, J., Lautenschlager, N. T., Wilson, L., & Almeida, O. P. (2008). Long-term effects of childhood abuse on the quality of life and health of older people: results from the Depression and Early Prevention of Suicide in General Practice Project. *J Am Geriatr Soc.*, 56(2), 262-271.
- Durrant, J. E., & Stewart-Tufescu, A. (2017). What is "discipline" in the age of children's rights? *International Journal of Children's Rights*, 25, 359-379.
- Duyan, V. (2004). Cinsel Tutum Ölçeği. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu.
- Erenoğlu, R., ve Bayraktar, E. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin cinsel tutumları ve etkileyen faktörler. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1745-1756.

- Erickson, M. F., Egeland, B., & Pianta, R. (1989). The effect of maltreatment on the development of young children. (C. Cicchetti, & V. Carlson, Dü) Cambridge: Cambridge University Press.
- Evcili, F., Cesur, B., Altun, A., Z. G., & Sümer, H. (2013). Evlilik öncesi cinsel deneyim: Ebelik bölümü öğrencilerinin görüş ve tutumları. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(4), 486-498.
- Favez, N., & Tissot, H. (2019, Mar 22). Fearful-avoidant attachment: A specific impact on sexuality? *Journal of Sex & Marital Therapy*, 45(6), 510-523.
- Feeney, J., Noller, P., & Callan, V. J. (1994). Attachment style, communication, and satisfaction in the early years of marriage. K. Bartholomew, & D. Perlman (Dü) içinde, *Advances in personal relationships*, Vol. 5: Attachment processes in adulthood (s. 269-308). London: Jessica Kingsley.
- Feldman, S., & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6(1), 231-247.
- Finzi, R., Ram, A., Har-Even, D., Shnit, D., & Weizman, A. (2001). Attachment styles and aggression in physically abused and neglected children. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(6), 769-786.
- Flaherty, S. C., & Sadler, L. S. (2011). A review of attachment theory in the context of adolescent parenting. *Journal of Pediatric Health Care*, 25(2), 114-121.
- Fraley, R. C., & Waller, N. G. (1998). Adult attachment patterns: A test of the typological model. J. A. Simpson, & W. S. Rholes (Dü) içinde, *Attachment theory and close relationships* (s. 77-114). The Guilford Press.
- Gentzler, A. L., & Kerns, K. A. (2004, April 27). Associations between insecure attachment and sexual experiences. *Personal Relationships*, 11(2), 249-265.
- Gilbert, L. K., Breiding, M. J., Merrick, M. T., Thompson, W. W., Ford, D. C., Dhingra, S. S., & Parks, S. E. (2015). Childhood adversity and adult chronic disease: an update from ten states and the District of Columbia, 2010. *American Journal of Preventive Medicine*, 48(3), 345-349.
- Giray, H. ve Kılıç, B. (2014). Bekar Kadınlar ve Üreme Sıklığı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Dergisi*, 13(8), 286-290
- Goldberg, S., Benoit, D., Blokland, K., & Madigan, S. (2003). Atypical maternal behavior, maternal representations, and infant disorganized attachment. *Development and Psychopathology*, 15(2), 239-257.
- Green, M. G., & Piel, J. A. (2010). *Theories of Human Development: A Comparative Approach*. Boston: Pearson Education.
- Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). The metaphysics of measurement: The case of adult attachment. K. Bartholomew, & D. Perlman (Dü) içinde,

Advances in personal relationships, Vol. 5. Attachment processes in adulthood (s. 17-52). Jessica Kingsley Publishers.

- Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 430.
- Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009, Mart 1). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 68-79.
- Güneş, M., Akçalı, H., Dede, O., Okan, A., Bulut, M., Demir, S., ... & Sır, A. (2016). Prematür ejakülasyon olgularında cinsel mitlere inanma düzeyi. *Dicle Tıp Dergisi*, 43(2), 319-328.
- Güvel, S., Yayıcıoğlu, Ö., Bağış, T., Savaş, N., Bulgan, E. ve Özkardeş, H. (2013). Evli kadınlarda cinsel fonksiyonlara etkin faktörler. *Türk Üroloji Dergisi*. 29 (1).
- Hammen, C., Henry, R., & Daley, S. E. (2000). Depression and sensitization to stressors among young women as a function of childhood adversity. *Journal of consulting and clinical psychology*, 68(5), 782-787.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Helvacı Çelik, F. G., & Hocaoğlu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: Bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 695-711.
- Henderson, A. J., Bartholomew, K., Trinke, S. J., & Kwong, M. J. (2005). When loving means hurting: An exploration of attachment and intimate abuse in a community sample. *Journal of Family Violence*(20), 219-230.
- Hendrick, C., & Hendrick, S. (1987). Multidimensionality of sexual attitudes. *Journal of Sex Research* , 23 , 502-526.
- Hendrick, C., Hendrick, S., & Reich, D. (2006). The brief sexual attitudes scale. *Journal of sex research*, 43(1), s. 76-86.
- Huh, H. J., Kim, s.-Y., Yu, J. J., & Chae, J.-H. (2014). Childhood trauma and adult interpersonal relationship problems in patients with depression and anxiety disorders. *Ann Gen Psychiatry*.
- Huth-Bocks, A. C., Levendosky, A. A., Bogat, G. A., & von Eye, A. (2004). The impact of maternal characteristics and contextual variables on infant-mother attachment. *Child Development*, 75(2), 480-496.
- Ilen, E. S., & Donald, B. H. (2004). Adult Attachment and Patterns of Extradynamic Involvement. 43(4), 467-488.
- İlericiler, N. (2015). Evlilik uyumunu açıklamada yakın ilişkilerde bağlanma, erken dönem uyum bozucu şemalar ve psikolojik travmanın rolü. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- İncesu, C. (1998). Cinsel işlevin fizyolojisi. Cinsel İşlev Bozuklukları Monograf Serisi, 1(1), 3-11.
- İncesu, C. (2004). Cinsel işlevler ve cinsel işlev bozuklukları. Klinik Psikiyatri Dergisi, 7(3), 3-13.
- Kaplan, H. S. (2014). Cinsel Terapi. Ankara: Ck Yayınevi.
- Karacan, E. ve Balamir Bektaş, R. (2016). The social control of sexuality: An examination of gender and regional effects on Turkish young adults. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 33(1), 87-106.
- Karaçam, Ö., Totan, T., Babür Korkmaz, Y., & Koyuncu, M. (2012). Hendrick cinsel tutum ölçeği kısa formunun Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 13, 138-144.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Kasl, S. V. (1990). Some Considerations in the Study of Traumatic Stress. Journal of Applied Social Psychology, 20(20), 1655-1665.
- Kılıç, L. (2017). Evli çiftlerde, cinsel işlev bozuklukları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kırna, M. (2016). Yetişkin çiftlerde erken dönem ebeveyne bağlanma ile cinsel doyum arasındaki ilişki: Bağlanma stillerinin aracılık etkisinin yapısal eşitlik modeli ile test edilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz Çetin, S., Bildik, T., Erermiş, S., Demiral, N., B. Ö., M. T., & Aydın, C. (2008). Erkek ergenlerde cinsel davranış ve cinsel bilgi kaynakları: Sekiz yıl arayla değerlendirme. Türk Psikiyatri Dergisi, 19(4), 390-397.
- Kumkale, Ç. (2015). Cinsel işlev bozukluğu olan eşlerde evlilik uyumu ve bağlanma stillerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küt, D. (2018). Genç Yetişkin Kadın Bireylerin Bağlanma Stilleri ile Cinsel Yaşam Kalitesi Düzeyleri, Cinsel Özgüven ve Psikolojik Belirtilerinin İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lake, S. (2016). The lasting effects of childhood trauma on mental health in adulthood: Current knowledge and practical next steps for clinical practice. UBC Medical Journal, 8(1), 46-47.
- Lalor, K., & McElvaney, R. (2010). Child sexual abuse, links to later sexual exploitation/high-risk sexual behavior, and prevention/treatment programs. Trauma, Violence, & Abuse, 11(4), 159-177.

- Levy, K. N., & Blatt, S. J. (1999). Attachment theory and psychoanalysis: Further differentiation within insecure attachment patterns. *A Topical Journal for Mental Health Professionals*, 19(4), s. 541-575.
- Lindy, J. D., Green, B. L., & Grace, M. C. (1987). The stressor criterion and posttraumatic stress disorder. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 175(5), 269-272.
- Main, M., & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. T. B. Brazelton, & M. W. Yogman (Dü) içinde, *Affective development in infancy* (s. 95-124). Ablex Publishing.
- Main, M. (1990). Cross-cultural studies of attachment organization: Recent studies, changing methodologies and the concept of conditional strategies. *Human Development*, 33, 48-61.
- McLeod, S. A. (2009). Attachment Theory. <https://www.simplypsychology.org/attachment.html> adresinden alındı
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: The Guilford Press.
- Miller, J. B. (1993). Learning from early relationship experience. S. Duck (Dü.) içinde, *Understanding relationship processes: 2. Learning about relationships* (s. 30-62). London: Sage.
- Murray, L., Kempton, C., Woolgar, M., & Hooper, R. (1993). Depressed mothers' speech to their infants and its relation to infant gender and cognitive development. *Journal of Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines*, 34(7), 1083-1101.
- Muşdal Çelebi, B., & Polat, A. (2019). Çocukluk çağı travmatik yaşantıların, yetişkin bağlanma stillerinin ve psikolojik iyi oluşun evlilik doyumu üzerindeki etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), s. 29-34.
- Nobre, P. J., & Pinto-Gouveia, J. (2006). Dysfunctional sexual beliefs as vulnerability factors to sexual dysfunction. *The Journal of Sex Research*, 43(1), 68-75.
- Noll, J. G., Trickett, P. K., ve Putnam, F. W. (2003). A prospective investigation of the impact of childhood sexual abuse on the development of sexuality. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 71(3), 575-586.
- Okçi, B. (2017). *Cinsel yönelimin bağlanma stilleri, cinsel doyum ve psikopatoloji yönünden değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özerdoğan, N. , Saymer, F. D. , Köşgeroğlu, N. ve Ünsal, A. (2009). 40-65 Yaş grubu kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu prevalansı, Depresyon ve Diğer İlişkili Faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*. 2 (2).
- Özmen, H. E. (1999). Cinsel mitler ve cinsel işlev bozuklukları. *Psikiyatri Dünyası*, 2(1), 49-53.

- Peker, E. (2017). Çocukluk çağı travmaları, yetişkinlik döneminde bağlanma biçimi ve öz anlayış arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, O. (2001). Çocuk ve Şiddet. Der Yayınları.
- Polat, O. (2007). Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı – Tanımlar 1. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2007). Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı (Cilt 2). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Polat, O. (2016). Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.
- Polat, O. (2020). Adli Psikolojiye Giriş. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Paolucci, E. O., Genuis, M. L., & Violato, C. (2001). A meta-analysis of the published research on the effects of child sexual abuse. *The Journal of psychology*, 135(1), 17-36.
- Poehlmann, J., & Fiese, B. H. (2001). The interaction of maternal and infant vulnerabilities on developing attachment relationships. *Development and psychopathology*, 13(1), 1-11.
- Purnell, C. (2010). Childhood trauma and adult attachment. *Healthcare Counselling & Psychotherapy Journal*, 10, 9-13.
- Raeisipoor, Z., Fallahchai, R., & Zarei, E. (2012). The study of adult attachment styles, communication patterns, and marital satisfaction. *Journal of Life Science and Biomedicine*, 3(1), 64-68.
- Robertson, J., & Bowlby, J. (1952). Responses of young children to separation from their mothers. *Courier of the International Children's Centre*, 2, 131-140.
- Roller, C., Martsolf, D. S., Draucker, C. B., & Ross, R. (2009). The sexuality of childhood sexual abuse survivors. *Official Journal of the World Association for Sexual Health*, 21(1), 46-60.
- Rothbard, J. C., & Shaver, P. R. (1994). Continuity of attachment across the life span. M. B. Sperling, & W. H. Berman (Dü) içinde, *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives* (s. 31-72). New York: The Guilford Press.
- Salonia, A. ve Zanni, G. (2014). Sexual dysfunction is common in women with lower urinary tract symptoms and urinary incontinence: Results of a cross-sectional study. *European Urology*, 45, 642-648.
- Salter, M. D. (1940). An evaluation of adjustment based upon the concept of security: *Child Developmental Series*. Toronto: University of Toronto Press.
- Saunders, B. E. ve Adams, Z. W. (2014). Epidemiology of traumatic experiences in childhood. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 23(2), 167-184.

- Schachner, D. A., & Shaver, P. R. (2004). Attachment dimensions and sexual motives. *Personal Relationships*, 11(2), s. 179-195.
- Semerci, B. (2014). *Çocuklarımızla Cinsellik Hakkında Nasıl Konuşalım?* Ankara: Alfa Basım Yayın.
- Shackelford, T. K., & Buss, D. M. (1997). Cues to infidelity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 1034-1045.
- Shaver, P. R., & Hazan, C. (1988). A biased overview of the study of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5(4), 473-501.
- Shaver, P. R., Hazan, C., & Bradshaw, D. (1988). Love as attachment: The integration of three behavioral systems. R. J. Sternberg, & M. L. Barnes (Dü) içinde, *The psychology of love* (s. 68-99). New Haven: Yale University Press.
- Singh, J. C., Tharyan, P., Kekre, N.S., Singh, G., Gopalakrishnan, G. (2009). Prevalence and risk factors for female sexual dysfunction in women attending a aedical clinic in South India. *Journal of Postgraduate Medicine Year*, 55 (2), 113- 120.
- Slade, A. (2005). Parental reflective functioning: An introduction. *Attachment & Human Development*, 7(3), 269-281.
- Stephan, C. W., & Bachman, G. F. (1999). What's sex got to do with it? Attachment, love schemas, and sexuality. 6(1), 111-123.
- Sudbrack, R., Manfro, P. H., Kuhn, I. M., & De Calvarho, H. W. (2015). What doesn't kill you makes you stronger and weaker: How childhood trauma relates to temperament traits. *Journal of Psychiatric Research*, 62(11).
- Sungur, M. Z. (1993). Seks terapilerinin dünü, bugünü ve yarını. *Türk psikiyatri dergisi*, 4(3), 195-201.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Süt, H. K., Aşçı, Ö., & Gökdemir, F. (2015). Hemşirelik bölümü yaz okulu öğrencilerinin cinsel tutumları ve etki eden faktörler. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(4), 315-323.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Şahbal, Y. (2020). Cinsel mitlerin çocukluk çağı travmaları ve dindarlık ile ilişkisi. *Uzmanlık Tezi. Kafkas Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul.*
- Şahbaz, T. (2017). Cinsel mitlerin cinsel işlev bozukluğu ve kaygı üzerine etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*

- Şahin, F., & Beyazova, U. (2001). Çocuğun Şiddetten Korunma Hakkı. Milli Eğitim Dergisi(151).
- Şar, V., Öztürk, E., ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. Türkiye Klinikleri, 32(4), 1054-1063. doi: 10.5336/medsci.2011-26947
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics, 6th Ed. Northridge. CA: California State University.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihlali: Psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi, 35, 82-86.
- Tıraşçı, Y., & Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. Dicle Tıp Dergisi, 34(1), 70-74.
- Torun, F., Torun, S.D., Özaydın, N. (2011). Erkeklerde cinsel mitlere inanma oranları ve mitlere inanmayı etkileyen faktörler. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi , 24, 24–31.
- Topbaş, M. (2004). İnsanlığın büyük bir ayıbı: Çocuk istismarı. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 3(4), 76-80.
- Totan, T., Karaçam, Ö., Korkmaz, Y., & Koyuncu, M. (2012). Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. Anadolu Psikiyatri Dergisi 13, 138-144
- TDK (2011). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uğur, Z. (2010). Bipolar affektif bozuklukta bağlanma biçimleri, çocukluk çağı travmaları ve agresyon ilişkisi. Uzmanlık Tezi. Sağlık Bakanlığı, İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Has. Eğt. ve Arş. Hastanesi, İstanbul.
- Unicef. (2006). Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43499/9241594365_tur.pdf?sequence=21&isAllowed=y adresinden alındı
- Uzun, B. (2018). Çocuk İhmal ve İstismarı. Bau: https://content.bau.edu.tr/editor/5aab7f4b4141f_bau-cocuk-ihmal-ve-istismari-kitapcigi.pdf adresinden alındı
- Ünal, M. (2019). Gebe kadınların cinsel işlevlerinin cinsel mitler ve bağlanma ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Van Petegem, S., Soenens, B., Vansteenkiste, M., & Beyers, W. (2015). Rebels with a cause? Adolescent defiance from the perspective of Reactance Theory and Self-Determination Theory. Child Development, 86, 903-918.

- Vanderzee, K. L., Sigel, B. A., Pemberton, J. R., & John, S. G. (2019). Treatments for early childhood trauma: Decision considerations for clinicians. *Journal of Child & Adolescent Trauma*(12), 515-528.
- Voisin, Dexter R., Anna Hotton, and John Schneider. (2014). Exposure to verbal parental aggression and sexual activity among low income African American youth. *Journal of child and family studies*, 23(2), 285-292.
- Wagner, K. D. (2016). Effects of childhood trauma on depression and suicidality in adulthood. *Psychiatric Times*, 33(11).
- World Health Organization. (2002). Defining sexual health Report of a technical consultation on sexual health. Sexual health document series.
- World Health Organization. (2014). Global status report on violence prevention.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Detay Yayıncılık, Ankara, (s 53).
- Yenilmez, O. D., Atagün, M. İ., Altun, K. İ., Tunç, S., Uzgel, M., Altınbaş, K., Cesur, G., Oral, E. T. (2019). Bipolar bozukluk ve yineleyici depresif bozuklukta çocukluk çağı travmaları ve duygu düzenleme güçlükleri ile bilişsel süreçler arasındaki ilişki. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(X).
- Yılmaz, G., İşiten, N., Ertan, Ü., & Öner, A. (2003). Bir çocuk istismarı vakası. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46, 295-298.
- Yüksel, H., & Yüksel, M. (2014). Çocuk ihmali ve istismarı bağlamında Türkiye’de çocuk gelinler gerçeği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 1-24.
- Ziya, AZ (2015). Üniversite öğrencilerinin cinsel mit inançları, cinsel bilgi düzeyleri ve cinsel tutumları arasındaki ilişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek1 : Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın katılımcı,

Bu çalışma, İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı tezi kapsamında Dr. Öğretim Üyesi Hatice Güneş danışmanlığında Dilara Gençoğlu tarafından yapılmaktadır. Bu araştırmanın amacı; Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Stilleri ve Cinsel Tutumlar Arasındaki İlişkiyi incelemektir.

Size sunulan anketlerde geçen soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Soruları sizi en doğru şekilde yansıtacağını düşündüğünüz şekilde cevaplayınız. Vereceğiniz cevaplar çalışma sonuçlarının güvenilirliği açısından önemli olduğu için soruları cevaplarırken kimseden yardım almayınız. Çalışmada toplanan veriler, bireysel değil bütün olarak değerlendirilecektir. Çalışmadaki sorularda sizden kimliğinize yönelik kişisel bilgiler istenmemektedir. Verileriniz kesinlikle gizli tutulacak ve çalışma sonuçları sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Bu çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Katılım sırasında sorulardan veya herhangi bir başka nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz katılımdan istediğiniz zaman vazgeçme hakkınız bulunmaktadır. Çalışmadan ayrılmanız sizin için herhangi bir risk oluşturmamaktadır. Bununla birlikte, çalışmanın geçerliliği için bütün soruların yanıtlanması oldukça önemlidir. Çalışmanın sonucu hakkında bilgi almak ve çalışmayla ilgili herhangi bir görüş bildirmek ya da soru sormak isterseniz Dilara Gençoğlu [redacted] ile irtibat kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya yaptığınız değerli katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Çalışmayla ilgili verilen önemli bilgileri okudum ve gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Tarih

...../...../2021

Ek 2: Demografik Bilgiler Formu

1. Yaş:

2. Cinsiyet : Kadın / Erkek

3. Eğitim durumu:

İlkokul Ortaokul

Lise Ön Lisans

Lisans Yüksek Lisans

Doktora

4. Gelir düzeyi :

2324 ve altı 2325 TL – 5000TL

5000 TL -7500 TL 7500 TL VE 10000TL

10000 TL ve üzeri

5. İlişki durumunuz?

Evliyim

Romantik ilişki yaşadığım bir partnerim var

Bir partnerim yok

6. Daha önce cinsel birliktelik (seks) yaşadınız mı? Evet Hayır

7. Cevabınız evet ise aşağıdaki soruya geçiniz.

8. İlk kez kaç yaşında cinsel birliktelik (seks) yaşadınız?

Ek 3 : Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) basınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içerisine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır. Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...	Hiçbir zaman	Nadiren	Zaman zaman	Sıklıkla	Çok sık olarak
1. Yeterli yemek bulamazdım.					
2. Ailedekiler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.					
3. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.					
4. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan birisi vardı.					
5. Kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.					
6. Sevdiğimi hissediyordum.					
7. Ana babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.					
8. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.					
9. Ailedekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.					
10. Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.					
11. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.					
12. Ailedekiler birbirlerine karşı saygılı davranırlardı.					
13. Ailedekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.					
14. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.					
15. Ailedekiler beni her türlü kötülükten korumaya çalışırlardı.					
16. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.					
17. Ailemde birisi benden nefret ederdi.					
18. Ailedekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.					
19. Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.					
20. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.					
21. Çocukluğum mükemmeldi.					
22. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.					
23. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.					
24. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.					
25. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.					
26. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.					
27. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.					
28. Gerektiği halde doktora götürülmezdim.					

Ek 4: İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlanmıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

	1	2	3	4	5	6	7
1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığü strece oldukça rahatım.							
6.Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							
8.Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Başkalarına tamamiyle güvenmekte zorlanırım.							
10.Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.							
12.Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
13.Başkalarının bana bağlanmamalarıı tercih ederim.							
14.Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							
15.Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
16.Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
17.Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							

Ek 5: Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

A: Kesinlikle katılıyorum, B: Katılıyorum, C: Kararsızım, D: Katılmıyorum, E: Kesinlikle katılmıyorum

1. Birisiyle seks yapmak için ona bağlanmak zorunda değilim.
2. Rastgele seks, kabul edilebilir bir olaydır.
3. Çok sayıda partnerle seks yapmaktan hoşlanırım.
4. Tek gecelik ilişkiler, bazen çok eğlenceli olabilir.
5. Belli bir zamanda birden fazla kişiyle cinsel birliktelik yaşamak, normal bir şeydir.
6. Her iki taraf da aynı fikirdeyse seksi zevklerin paylaşımı olarak görebiliriz.
7. En iyi seks, kuralların olmadığı sekstir.
8. İnsanlar daha özgürce seks yapabilse hayat daha kolay olurdu.
9. Çok sevmediğin birisiyle seks yapıp bundan hoşlanmak mümkündür.
10. Seksin yalnızca iyi bir fiziksel rahatlama niteliğini taşıması mümkündür.
11. Doğum kontrolü, sorumluluk taşıyan cinselliğin bir parçasıdır.
12. Bir kadın, doğum kontrolü sorumluluğunu paylaşmalıdır.
13. Bir erkek, doğum kontrolü sorumluluğunu paylaşmalıdır.
14. İki kişi arasında en yakın iletişim tarzı sekstir.
15. Birbirini çok seven iki kişi arasındaki cinsel ilişki, en üst düzeydeki insan etkileşimidir.
16. Seks iyi bir nitelikte olursa, iki ruhun birleşmesine benzer.
17. Seks, yaşamın çok önemli bir parçasıdır.
18. Seks, genellikle yoğun ve insanı adeta ezip geçen bir yaşantıdır.

Araç Olarak Değerlendirme

19. En iyi seks, kendi zevkine odaklandığın sekstir.
20. Seks, öncelikle başka birinden zevk almaktır.
21. Seksin temel amacı zevk almaktır.
22. Seks, öncelikle fiziksel bir şeydir.
23. Seks, esasen yemek yemek gibi bir beden işlevidir.

